

**INSTITUTIONEN FÖR FILOSOFI,
LINGVISTIK OCH VETENSKAPSTEORI**

VEM FÅR INTE VARA MED?

En tillgänglighetsundersökning av svenska kommuners
webbplatser

Maria Pagoldh

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Kommunikatörsprogrammet, Magisteruppsats
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT 2018
Handledare:	Susanna Karlsson
Examinator:	Åsa Abelin

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: Kommunikatörprogrammet, Magisteruppsats
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: VT 2018
Handledare: Susanna Karlsson
Examinator: Åsa Abelin
Nyckelord: Tillgänglighet, Ableism, Diskriminering

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur tillgängliga svenska kommuners webbplatser är och genom detta avslöja gömda diskriminerande strukturer och ableism i det svenska samhället.

Uppsatsen lutar sig mot socialkonstruktivism, universell design och feministisk teori.

Undersökningen baseras på en rad tester som granskar olika delar av tillgänglighetsbegreppet och funktioner som underlättar webbanvändning för personer med olika sorters funktionsvariationer och problematiker. Bland annat undersöks språkalternativ, hemsidornas kodning, talsyntes för personer med nedsatt syn eller lässvårigheter samt klarspråk.

Resultatet visar att trots att samtliga kommuner har ett aktivt tillgänglighetsarbete finns det mycket kvar att arbeta med och ett flertal grupper utesluts från webbplatserna på grund av brist på tillgänglighetsanpassning.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2. Teoretiskt ramverk	3
2.1 Den kritiska blicken	3
2.1.1 Socialkonstruktivism och konstruktivistisk pragmatik	3
2.1.2 Feministisk teori	4
2.1.3 Diskriminering och ableism	5
2.2 Tillgänglighetsarbete	6
2.2.1 Riktlinjer för webbsidor inom offentlig sektor	6
2.2.2 Universell design	6
2.2.3 Tillgängliga webbplatser	7
2.2.4 Ett utvidgat klarspråksbegrepp	8
2.3 Hur hänger allt ihop?	9
3. Metod och material	10
3.1 Urval: Kommuner	10
3.2 Urval: Material	11
3.3 Urval: Analyskategorier	12
3.4 Genomförandet av testerna	12
3.4.1 Webbriktlinjers tillgänglighetstest	12
3.4.2 ACheckers tillgänglighetstest	13
3.4.3 Klarspråkstest	14
3.4.4 Test av språkalternativ	15
3.4.5 Test av talsyntes	15
3.4.6 Test av navigering	16
3.5 Sammanfattning	16
4. Resultat	17
4.1 Tillgänglighetstest	17
4.1.1 Webbriktlinjers tillgänglighetstest	17
4.1.2 AChecker tillgänglighetstest	20
4.2 Läsbarhet	21
4.2.1 Klarspråkstest	21
4.3 Språkalternativ	24
4.3.1 Översättning	24
4.3.2 Teckenspråk	26
4.4 Talsyntes	27

4.5 Navigering.....	28
4.6 Rankning av kommunernas resultat.....	29
4.6.1 Webbriktlinjers test.....	29
4.6.2 ACheckers test.....	29
4.6.3 Klarspråkstestet.....	30
4.6.4 Översättning.....	30
6.4.5 Talsyntes.....	30
6.4.6 Navigering.....	31
6.4.7 Sammanlagt resultat.....	31
5. Diskussion och slutsatser.....	32
5.1 Variationer av nedsatt syn.....	32
5.2 Variationer av nedsatt hörsel.....	33
5.3 Variationer av nedsatt rörlighet.....	34
5.4 Variationer av läs- och skrivsvårigheter.....	35
5.5 Språkliga barriärer.....	37
5.6 Övriga problematiker och kombinationer av variationer.....	37
5.7 Slutsatser.....	39
Referenslista.....	40
Bilagor.....	42

1. Inledning

Ny teknik för med sig särskilda utmaningar, men också många möjligheter att inkludera fler och hjälpa människor att bli mer självständiga. Englund & Sundin menar att demokrati kräver att så många som möjligt kan ta del av samhällsinformation, speciellt i dagens samhälle när medborgarna är med och fattar stora beslut som exempelvis var våra barn ska gå i skola. Då är det viktigt att medborgarna kan ta välinformerade beslut. Detta förutsätter att alla kan skaffa sig information. I denna kontext kan internet ses som en enorm möjlighet för att fler människor ska kunna vara delaktiga i samhället (2008:11).

Vi har en diskrimineringslag i Sverige som har till uppgift att motverka diskriminering och arbeta för allas lika värde. Den slår även fast att bristande tillgänglighet är en form av diskriminering; ” [...] bristande tillgänglighet: att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning” (SFS 2014:958 4 §).

Larsson (2017:1) påpekar att vi ser det som en självklarhet att det ska finnas hissar för dem som inte klarar av att gå i trappor och hörselapparater för dem som har nedsatt hörsel. Han menar att man borde arbeta på samma sätt med information och kommunikation. Han menar även att demokratin stärks om alla kan delta och för att detta ska kunna ske måste alla kunna ta del av offentlig information. Larsson menar också att klarspråk är en viktig nyckel till deltagande eftersom man vid användning av klarspråk följer FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Han jämför klarspråksbegreppet med universell design som strävar efter jämlikhet och delaktighet för alla.

Myndigheter och kommuner har ett särskilt ansvar att leverera information till alla människor i Sverige oavsett deras förutsättningar (Språkrådet 2012:8); detta står exempelvis i förvaltningslagen (SFS 1986:223). För att kunna göra det är tillgänglighetsarbete mycket viktigt. Det finns många faktorer som gör information tillgänglig, exempelvis ska man kunna lyssna på texten om man inte kan läsa den, kunna översätta den om man inte kan det använda språket, kunna få en snabb förståelse av vad texten handlar om, kunna använda alternativa sätt att navigera på en webbplats och mycket, mycket mer (Post- och telestyrelsen 2018a).

Englund & Sundin påpekar vidare att tillgänglighetsanpassning av webbsidor inte endast gynnar användare med funktionsvariationer, utan alla sidans användare. De menar att vad som fungerar bra för människor med funktionsvariationer ofta är till hjälp för alla. De jämför de kommunikativa hjälpmedlen med andra vanliga hjälpmedel, som fjärrkontrollen och talboken, som en gång skapats för att underlätta för människor med funktionsvariation, men som nu ses som en självklarhet för oss alla. Att anpassa webbsidor med fokus på tillgänglighet kan alltså förbättra och underlätta upplevelsen för alla som besöker sidan (Englund & Sundin 2008:19). Även Larsson (2017:1) håller med om detta. Han menar att textuella anpassningar är något som alla människor kan ha nytta utav. Det är viktigt att nå ut med information och då är det även viktigt att alla kan förstå den.

Vi har alltså lagar och förordningar i Sverige som säger att alla ska kunna ta del av samhällsinformation och som poängterar att tillgänglighet är mycket viktigt för att detta ska fungera. Myndigheter och kommuner har därför ett speciellt ansvar för att detta mål nås, men hur ser det ut i verkligheten? Svaret på denna fråga skulle kunna avslöja gömda strukturer som påverkar vilka som får vara med och inte.

1.1 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens huvudsyfte är att ta reda på hur tillgängliga kommunernas hemsidor är och som konsekvens av detta vilka som får och inte får vara delaktiga i samhället. Att ta reda på detta skulle kunna avslöja hur stor plats arbete för att förebygga diskriminering har i samhället. Vi har en diskrimineringslag och alla, oavsett förutsättningar och funktionsvariationer ska kunna vara en del av samhället. Jag har tagit reda på hur kommunerna lever upp till de lagar och förordningar de har att följa.

Frågeställningar:

- Hur tillgängliga är hemsidorna?
- Vem kan vara en del av samhället och ta till sig den information som detta kräver?
- Vilka grupper får inte vara med?

2. Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt presenterar jag de teorier och tidigare forskning som ligger till grund för denna undersökning. Tillsammans ger de en grund för att förstå hur tillgänglighetsarbetet är ett sätt att avslöja samhällsliga strukturer och normer i samhället som genom våra val och handlingar hela tiden reproduceras.

2.1 Den kritiska blicken

Här behandlas olika avslöjande teorier. Genom att studera materialet kan jag få en inblick i hur vårt samhälle ser ut, vilka normer som existerar och vilka som på grund av dessa normer hamnar utanför.

2.1.1 Socialkonstruktivism och konstruktivistisk pragmatik

Socialkonstruktivism handlar om att inte ta något för givet. Vi måste alltid ifrågasätta hur något har kommit till. Människor är sociala varelser som konstruerar normer och normalföreställningar och som direkt konsekvens av det även vad som hamnar utanför normen. Konstruktivismen intresserar sig för hur de föreställningar och uppfattningar vi har om omvärlden har skapats (Hornscheidt & Landqvist 2014:23). Socialkonstruktivismen har en avslöjande och demaskerande funktion. Synsättet kan användas till ett ifrågasättande av det självklara (Barlebo Wennberg, 2000:13). En viktig fråga inom denna teoretiska ram är vems föreställningar som blir norm för resten, och vilka som inte får vara med. Konstruktionen för normer och föreställningar är beroende av maktförhållanden i samhället och kan direkt kopplas till diskriminering. Diskriminering innebär särbehandling på grund av att något eller någon inte tillhör samhällets norm (Hornscheidt & Landqvist 2014:24–25).

Konstruktivistisk pragmatik pratar om språk som en typ av handling och hur dessa språkhandlingar och språkval i olika situationer skapar vår verklighet. När någon använder språk i en situation medför detta att normer och kulturella strukturer väcks och reproduceras (Hornscheidt & Landqvist 2014:35–36). Genom att språkhandlingar reproducerar normer kan vi dra slutsatsen att språkhandlingar, vad vi gör och inte gör, kan vara diskriminerande. Vilka ord man använder och vilka åtgärder man inte genomför kan utesluta vissa grupper från att delta.

2.1.2 Feministisk teori

Feministisk teori, som är en form av socialkonstruktivism, ifrågasätter och reflekterar kring hur världen ser ut och lägger ett stort värde i att synliggöra det som finns under ytan (Heide, Falkheimer & Simonsson 2015:107). Inom Feministisk teori är även maktaspekter en viktig del, forskarna inom området menar att en del verklighetsbilder dominerar medan andra faller i skuggan (Heide et al. 2015:98). Man försöker förklara hur kommunikation reproducerar normer som i sig stoppar alternativa synsätt från att få plats i rampljuset (Heide et al. 2015:106).

Feministisk diskursanalys, som är en variant av feministisk teori, sätter olika strukturer av diskriminerande slag i diskurs med speciellt fokus på genderistisk- och sexistisk diskriminering. Uppfattningen är att kön inte är något befintligt, det skapas genom normer och vårt språkbruk. Vi använder kön som en typ av kategorisering för att dela in världen. Kategorier och värderingar baserade på dessa är djupt rotade i samhället vilket leder till ständiga diskriminerande handlingar. Feministisk diskursanalys lägger ett stort fokus på just det sambandet, hur samhället hela tiden återskapar kön och könsroller (Hornscheidt & Landqvist 2014:91–92). Tanken är att sättet vi pratar om saker skapar skillnader mellan olika människor och samhällsgrupper. Grupperna antingen normaliseras eller värderas på andra sätt genom de olika språkliga strategier som används (Hornscheidt & Landqvist 2014:94).

Feministisk diskursanalys fokuserar främst på manlighet som norm, så kallat andro-könande. Genderism är en annan underkategori som faller under feministisk teori. Genderism ifrågasätter inte bara mansnormen, utan även två-könande (tanken om att det endast finns två kön – man och kvinna), cis-könande (att se kön som något statiskt och oföränderligt), hetero-könande (heterosexualitet som norm) och repro-könande (tanken att barn är norm, att vara kvinna innebär att bli/vara mor). Genderismbegreppet ger även perspektiv på hur könsföreställningar samspelar med andra maktförhållanden. Det går inte att prata om och motverka genderism utan att ta hänsyn till exempelvis funktionsvariationer, klass och rasism (Hornscheidt & Landqvist 2014:93).

Att basera en analys på feministisk teori innebär att hela tiden se på sitt material med ett kritiskt öga. Man får hela tiden ställa sig frågan om vilka perspektiv som inte kommer fram och varför (Heide et al. 2015:100). Den feministiska tanken om att vi skapar kategorier för att dela in vår omvärld och hela tiden reproducerar normer går att applicera på allt i vårt

samhälle. När vi tittar på tillgänglighetsarbete och diskriminering mot människor med olika funktionsvariationer är feministisk teori en bra grund att stå på eftersom den till grunden är en ifrågasättande och avslöjande form av teori.

2.1.3 Diskriminering och ableism

Diskriminering ser inte likadan ut som den gjorde för femtio år sedan – den sker mer bakom kulisserna snarare än ute på scen. Hornscheidt & Landqvist menar att dagens diskriminering är mer indirekt och dold, delvis på grund av de lagar och regler som finns till för att förebygga diskriminering. Denna dolda typ av diskriminering yttrar sig exempelvis i sociala samhällsstrukturer som på ett självklart och automatiskt sätt gynnar vissa människor medan andra blir bortglömda. Formen av strukturell diskriminering är ofta både socialt och kulturellt inbyggd och leder till att den ofta inte upptäcks eftersom den blir en del av samhällets normaliserade självuppfattning. Många tänker nog på diskriminering som en enskild persons förolämpningar och åsikter och glömmer därför att det ligger normaliserade strukturer bakom denna typ av beteende. Diskriminering borde istället ses som något abstrakt som tar uttryck i konkreta situationer (2014:59–61).

Diskrimineringslagen 1 § (SFS 2014:958) förklarar att lagen finns för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter oavsett funktionsvariationer, etnisk tillhörighet, kön och könsöverskridande identitet, religion, ålder eller sexuell läggning. Även brist på tillgänglighet är en diskrimineringsgrund.

Ableism är den typ av diskriminering som privilegierar människor vars funktion ligger inom en viss bestämd norm. Hornscheidt & Landqvist menar att om samhället inte favoriserade människor inom en viss norm skulle det inte behövas ett begrepp som funktionsnedsättning eller funktionsvariationer (2014:64).

Den typ av diskriminering och ableism som diskuteras och avslöjas i denna uppsats handlar om de val och det tillgänglighetsarbete som kommunerna utövar på sina hemsidor. För precis som att diskriminering kan handla om vad någon *gör eller säger* till någon annan har det även att göra med vad man *inte* gör och vilka konsekvenser detta kan få för människor som på grund av detta hamnar utanför.

2.2 Tillgänglighetsarbete

I detta avsnitt diskuteras olika former av tillgänglighetsarbete med särskilt fokus på webbsidor men även ur ett mer allmänt perspektiv.

2.2.1 Riktlinjer för webbsidor inom offentlig sektor

Post- och telestyrelsen har tagit fram riktlinjer som ska hjälpa myndigheter och offentlig verksamhet i sitt tillgänglighetsarbete på nätet. De olika riktlinjerna finns publicerade på webbplatsen där alla kan ta del av informationen. Riktlinjerna handlar bland annat om klarspråk, design, ljud och bild, kodning, flerspråkighet och navigation. Webbplatsen förklarar varför det är viktigt med tillgänglighet, vem man hjälper och vad det egentligen betyder att ha en tillgänglig webbplats. Man kan även läsa om de olika lagar och riktlinjer som finns kring tillgänglighet och de erbjuder ett test där man kan testa en webbplats tillgänglighet genom att svara på ett antal frågor (Post- och telestyrelsen 2018a).

2.2.2 Universell design

Universell design, eller Universal Design som det heter på engelska, är ett begrepp skapat av designern och arkitekten Ron Mace och handlar om att konstruera produkter och tjänster som är fungerande och tillgängliga för alla, oavsett ålder och funktionsvariation, utan större anpassningar (Silva 2011:433). Det handlar om ett samhälle där allt runt omkring oss är utformat utifrån idén att vi alla är olika med varierande förutsättningar. Tanken är att vår omvärld ska vara användbar för så många som möjligt (Lunds Tekniska Högskola 2017).

Per-Olof Hedvall pekar på begreppets bredd och vad det är som gör universell design så spännande:

Universell utformning, eller Universal Design som det heter i internationella sammanhang, är extra kittlande eftersom det handlar om alla människor, inte enbart personer med funktions-nedsättningar. Det står för ett mångfaldstänkande, där designen och designprocesserna handlar lika mycket om den som är vänsterhänt eller högerhänt, introvert eller extrovert samt hur mycket en person råkar se eller kan röra sig. (Hedvall 2015:45).

Begreppet kan alltså appliceras på alla människor, inte bara personer med traditionellt erkända funktionsvariationer. Det är det som gör universell design så spännande, det kan underlätta vardagen för alla.

För att tydliggöra begreppet formulerade en grupp med forskare på The Center for Universal Design vid North Carolina State University i USA sju principer. Tanken var att dessa principer ska färga utformningen av nya produkter och tjänster (Silva 2011:433).

De sju principerna är (Silva 2011:433):

1. Likvärdig användning
2. Flexibel användning
3. Enkel och intuitiv användning
4. Uppfattbar information
5. Tolerans för misstag
6. Låg fysisk ansträngning
7. Storlek och utrymme för åtkomst och användning

Tanken om universell design ska kunna appliceras på allt i samhället: produkter, tjänster och infrastruktur, men även text, information, kommunikation och funktioner på internet. Denna uppsats fokuserar på de fyra sistnämnda (text, information, kommunikation samt funktioner på internet) för att ta reda på hur anpassade, enligt tankarna om universell design, de undersökta webbsidorna faktiskt är. Alla sju principerna är applicerbara på den typ av tillgänglighet som just denna uppsats undersöker. Likvärdig användning innebär att alla ska kunna använda webbplatsen på lika villkor. Flexibel användning innebär exempelvis att kunna zooma om man har svårt att läsa liten text. Enkel och intuitiv användning handlar om att alla ska förstå hur de ska använda webbplatsen, vilket görs enklast genom att man är konsekvent så att användarna hela tiden förstår hur de ska gå vidare. Uppfattbar information handlar om att vara tydlig och göra det enkelt för läsaren att förstå vad man informerar om. Tolerans för misstag kan exempelvis handla om att göra det enkelt att korrigera misstag. Låg fysisk ansträngning kan innebära att man erbjuder alternativ navigering, exempelvis med tangentbord, om användaren har nedsatt rörelseförmåga. Storlek och utrymme kan vara att ha stora klickbara ytor så att man minskar chanserna att användaren klickar fel.

2.2.3 Tillgängliga webbplatser

Tillgängliga webbplatser handlar om att erbjuda sidans besökare tillgänglig information och funktion. Myndigheten för delaktighet (2017) har i uppdrag att verka för att

funktionshinderpolitiken ska få ta plats i samhället. De har sin grund i FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning och beskriver tillgänglighet såhär:

Tillgänglig information och kommunikation är lätt att läsa, höra, se och förstå. Tillgänglig information handlar om att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med och att ta del av myndighetens eller organisationens information via tryckta medier, telefon, webb, film och möten. (Myndigheten för delaktighet 2017).

Tanken är att alla ska kunna ta del av samhällsinformation oavsett förutsättningar eller funktionsvariationer. Englund & Sundin (2006:137–138) har tagit fram tio rekommendationer för hur en tillgänglig webbplats ska se ut;

1. Läsarperspektiv: Ha bara med det väsentliga.
2. Tydligt budskap.
3. Undvik tunga texter: Lagom mycket information.
4. Frontlastning: Sammanfatta först.
5. Informativa rubriker.
6. Röd tråd: Gör det lätt att förstå tankegången.
7. Personlig ton.
8. Lagom långa meningar.
9. Aktiva verb: Vem agerar i texten?
10. Begriplighet: Använd enkla och konkreta ord.

Dessa råd handlar främst om ett tydligt och lättläst språk vilket är en viktig del av tillgänglighetsbegreppet. Men begreppet innehåller också så mycket mer, exempelvis möjlighet för översättning till teckenspråk, nationella minoritetsspråk och andra språk, talsyntes för människor med nedsatt syn eller lässvårigheter, navigering, webbplatsens kodning och ett flertal andra funktioner som kan underlätta för användarna. Tillgänglighet handlar om att alla ska kunna delta på sina villkor.

2.2.4 Ett utvidgat klarspråksbegrepp

Att använda klarspråk innebär att skriva texter på ett sådant sätt att alla kan förstå dem, oavsett förutsättningar. Man talar ofta om att ha en tydlig disposition, enkla och tydliga formuleringar samt att gallra bort den information som inte *behöver* vara där. ”Klarspråk är

på så vis ett samlande begrepp för den språkvård som särskilt riktar in sig på att underlätta kommunikation mellan myndigheter och medborgare.” (Hanell 2012:17).

Lättläst är ett annat ord som skulle kunna användas istället för klarspråk, men som numera ofta används som ett eget begrepp för separata versioner av en text som ska passa människor med lässvårigheter. När det handlar om klarspråk och lättläst i kommuntexter anser Englund & Sundin att: ”Det är bättre att skriva *en* enda enkel och lättbegriplig text, som inte tar upp för många detaljer. Om man förser texten med ett telefonnummer eller e-postadress, så kan den som vill ha ytterligare information ta kontakt med kommunen direkt.” (Englund & Sundin 2011:131). De menar alltså att det är onödigt att skapa två versioner av samma text när man kan applicera klarspråk på texten från början och istället erbjuda en text som alla oavsett förutsättningar kan förstå.

Vanligtvis kopplas klarspråk alltså till textens disposition, innehåll och tydlighet. Men jag vill i denna uppsats introducera ett *utvidgat klarspråksbegrepp* som även tar andra variabler och funktioner i beaktande än bara de rent textuella. Kan alla ta till sig texten oavsett förutsättningar? Kan den exempelvis läsas upp med hjälp av talsyntes, kan den översättas för den som inte kan ta till sig texten på svenska och går det att navigera texten med enbart tangentbordet?

2.3 Hur hänger allt ihop?

Universell design, tillgänglighetsbegreppet och det utvecklade klarspråksbegreppet handlar alla om funktioner och språk som ska göra så att alla kan vara delaktiga i samhället på sina villkor. Socialkonstruktivism och feministisk teori handlar i grund och botten om att avslöja strukturer och normer som skapar diskriminering. Genom att analysera ett material utifrån tillgänglighet kan vi se vad som görs och vad som inte görs. Om man då studerar resultatet genom konstruktivistiska och feministiska glasögon kan man se hur våra handlingar och val kan utesluta vissa grupper. Hur vi pratar om människor och vilka steg vi tar för att inkludera alla säger något om samhällets normer.

3. Metod och material

I detta avsnitt går jag igenom hur de olika urvalsprocesserna har gått till och hur jag har analyserat mitt material.

3.1 Urval: Kommuner

Sveriges Kommuner och Landsting (2017) delar upp Sveriges kommuner i 3 kategorier; A: Storstäder och storstadsnära kommuner, B: Större städer och kommuner nära större stad samt C: Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. Dessa tre kategorier innehåller sedan ett flertal underkategorier. Jag har valt att titta på en underkategori från respektive A, B och C. De underkategorier jag har valt är:

A1) **Storstäder** ("kommuner med minst 200 000 invånare varav minst 200 000 invånare i den största tätorten.")

B4) **Pendlingskommun nära större stad** ("kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.")

C8) **Landsbygdskommun** ("kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30 procent).")

Jag har valt dessa tre underkategorier för att få en spridning i materialet och genom detta nå ett mer representativt resultat som inte endast är baserat på kommuner med en viss storlek.

För att välja ut vilka kommuner som ska analyseras från varje underkategori har jag använt SKL:s lista över kommunindelningen från 2017. Jag valde tre kommuner från varje underkategori med kravet att de skulle ligga i olika län, olika delar av landet och ligga inom ett visst spann av invånarantal, igen för att få en spridning på materialet, både geografisk och storleksmässig. Sammanlagt analyseras 9 kommuner i denna uppsats:

A1) **Stockholm** (Stockholms län), **Malmö** (Region Skåne) och **Göteborg** (Västra Götalandsregionen)

B4) **Timrå** (Västernorrlands län), **Kumla** (Örebro län) och **Alvesta** (Kronobergs län)

C8) **Överkalix** (Norrbottens län), **Vansbro** (Dalarnas län) och **Ovanåker** (Gävleborgs län)

Kommun	Invånarantal	Kategori
Stockholm	949 761	Storstad
Malmö	333 633	Storstad
Göteborg	564 039	Storstad
Timrå	18 030	Pendlingskommun nära större stad
Kumla	21 506	Pendlingskommun nära större stad
Alvesta	20 026	Pendlingskommun nära större stad
Överkalix	3 367	Landsbygdskommun
Vansbro	6 837	Landsbygdskommun
Ovanåker	11 609	Landsbygdskommun

Tabell 1: Kommunernas invånarantal från Statistiska centralbyrån 2017.

3.2 Urval: Material

För de rent textuella analyserna, som klarspråksanalys och översättning, har jag tittat på en specifik sida på varje kommuns webbplats. Jag har valt att undersöka den information som handlar om grundskolor och hur man väljer grundskola på grund av att detta är information som är riktad till en bred målgrupp som kan ha varierade förutsättningar och förmågor. För att spara ner de utvalda sidorna använde jag Google-tillägget ”Full Page Screen Capture” som scannar av och sparar ner hela sidan i ett PDF-format. Sidorna är hämtade och sparade 2018-02-08 och bifogas i uppsatsens bilagor 1–9.

När jag i undersökningen analyserar exempelvis konsekvent navigering eller kodning så har jag däremot valt att titta på hemsidorna som helhet för att kunna få en bild av hemsidornas funktion. Detta har jag gjort för att jag inte hade fått ett rättvist resultat om jag endast applicerat testen på endast en av hemsidornas sidor. På grund av detta har några av testen applicerats på hela webbsidorna medan andra endast har fokuserat på informationen om grundskola.

3.3 Urval: Analyskategorier

Resultatet för denna undersökning är indelat i kategorier. Den första är tillgänglighetstest, den andra handlar om läsbarhet, den tredje om språk, den fjärde om talsyntes och den sista om navigering. Varje kategori har underkategorier för att presentera resultatet på ett så enkelt sätt som möjligt. De olika kategorierna har koppling till den litteratur som använts för den här uppsatsen. De är baserade på information om olika funktioner och begrepp som har med tillgänglighet att göra. De är också utvalda för att försöka ge en bred bild av vad tillgänglighet innebär och för att inkludera så många grupper som möjligt. Tillgänglighetstesten ger en allmän bild om hur tillgänglig sidan är genom att de undersöker funktioner och innehåll som exempelvis förenklar för människor med dyslexi, nedsatt syn, nedsatt hörsel och nedsatt rörelseförmåga. Läsbarhetstestet, ett klarspråkstest, handlar om hur enkel texten är att ta till sig oavsett om man har lässvårigheter eller dyslexi. Delen om språk diskuterar hur tillgänglig webbsidorna är för människor med annat modersmål än svenska samt vilka medel som finns för översättning och liknande. Talsyntes, om den fungerar som den ska, underlättar för människor med nedsatt syn som inte kan ta till sig texten med hjälp av synen. Talsyntes kan även vara till hjälp för människor med dyslexi eller lässvårigheter. Den sista undersökningen handlar om navigering. En sida som är enkel att navigera är bra för alla.

3.4 Genomförandet av testerna

För att veta hur tillgängliga webbsidorna är har jag genomfört ett antal test. Nedan beskrivs hur dessa test fungerar och hur det gick till när jag genomförde dem.

3.4.1 Webbriktlinjers tillgänglighetstest

Webbriktlinjer är en webbplats med riktlinjer skapade av Post- och telestyrelsen för hur hemsidor inom offentlig sektor ska se ut (Post- och telestyrelsen 2018a). På webbplatsen finns ett tillgänglighetstest man kan göra för att se hur tillgänglig en webbplats egentligen är. Detta gör man genom att svara på 19 frågor om sidans olika funktioner. Alla frågor har olika svarsalternativ där man väljer det som passar bäst in på webbplatsen man analyserar. Frågorna handlar bland annat om navigering, hur konsekvent och enkel den är samt om man kan navigera med enbart tangentbordet – det sistnämnda gynnar människor med nedsatt rörelseförmåga då det kan vara enklare att klicka sig fram med tangenter än att använda en datormus. Andra frågor har att göra med funktioner som gynnar människor med nedsatt syn,

exempelvis om sidan använder CAPTCHA-lösningar, de små ”jag är inte en robot”-testen där man ska fylla i vilka bokstäver man ser på en bild, vilket är väldigt svårt om man inte kan se. Testet frågar även om rubrikerna är html-kodade. Frågorna har också att göra med textning av video vilket är en förutsättning för att människor med hörselnedsättning ska kunna ta del av dem, om det går att zooma om man har problem med att läsa liten text, hur enkelt det är att hitta kontaktinformation till kommunen och hur tydliga rubrikerna och texterna är. Genom att svara på alla frågor får man ett procentuellt svar på hur tillgänglig webbplatsen är. Man kan även ta del av ett mer detaljerat resultat med vad som behöver förbättras och tips på hur man kan göra detta. Resultatet delas då in i tre kategorier: funktion, gränssnitt och innehåll (Post- och telestyrelsen 2018b). Jag testade samtliga kommuners webbsidor genom att manuellt testa alla funktioner som testet frågade om och sammanfattade sedan resultatet i tabeller i uppsatsens fjärde kapitel. Eftersom testet tittar på ett flertal funktioner och hur konsekvent webbplatsen är applicerade jag testet på hela webbplatsen och inte bara på sidan som handlar om grundskolan.

3.4.2 ACheckers tillgänglighetstest

AChecker, ett automatiserat nätverktyg baserat på internationella tillgänglighetsriktlinjer, är ett annat sätt att testa tillgängligheten på en webbplats (AChecker 2011). Detta gör man genom att skriva in webbadressen till webbplatsen som ska testas i programmet så går AChecker igenom den och söker efter tillgänglighetsproblem i webbplatsens html-kodning.

Den testar endast html-kodade funktioner som förenklar användningen för människor med olika typer av funktionsvariationer, exempelvis testar den om det finns alt-texter som förklarar bilder för icke-seende. Den letar även efter bilder och funktioner som kan blinka och därmed vara skadliga för människor med epilepsi.

Resultatet av testet presenteras under olika kategorier; kända (*known*) problem, troliga (*likely*) problem och möjliga (*potential*) problem och visar även hur många problem som upptäckts under varje kategori. Programmet listar alla problem (bilder, länkar, koder etc.) så att man ska kunna göra de ändringar som krävs. Resultatet kan se ut på detta sätt:

[Login](#) [Register](#)
ACHECKER[®]

Web Accessibility Checker
Web Accessibility Checker

Check Accessibility By:

Web Page URL
HTML File Upload
Paste HTML Markup

Address:

[Options](#)

Accessibility Review
Export Format: PDF Report to Export: All [Get File](#)

Accessibility Review (Guidelines: [WCAG 2.0 \(Level AA\)](#))

Known Problems (3)
Likely Problems (0)
Potential Problems (363)
HTML Validation
CSS Validation

1.1 Text Alternatives: Provide text alternatives for any non-text content

Success Criteria 1.1.1 Non-text Content (A)

Check 7: Image used as anchor is missing valid Alt text.

Repair: Add Alt text that identifies the purpose or function of the image.

✘ **Line 453, Column 153:**

```
<img style="VERTICAL-ALIGN: text-bottom; PADDING-RIGHT: 10px" alt="" src="PageFiles/450234/sign-lang ...
```


✘ **Line 454, Column 223:**

```
<img style="VERTICAL-ALIGN: text-bottom; PADDING-RIGHT: 10px" alt="" src="PageFiles/450234/listen.pn ...
```


✘ **Line 455, Column 175:**

```
<img style="VERTICAL-ALIGN: text-bottom; PADDING-RIGHT: 10px" alt="" src="PageFiles/450234/easy-read ...
```


Figur 1: Exempel på resultat från ACheckers tillgänglighetstest.

3.4.3 Klarspråkstest

Institutet för språk och folkminnen som arbetar med språkvård och språkpolitik erbjuder på sin webbplats ett klarspråkstest där man kan testa sin egen eller någon annans text för att se hur läsbar den egentligen är och hur den kan förbättras (Institutionen för språk och folkminnen 2017). Det finns tre olika test riktade till olika typer av texter. Jag har i detta fall valt testet för beslut och brev eftersom syftet med texten matchar detta test bäst. Texten ska informera om någonting och sedan om hur man går vidare (i detta fallet information om grundskola och hur man ansöker). Testet består av en beskrivande del där man kort får

presentera syftet med texten och den tänkta läsaren. Sedan följer 31 frågor om texten med flera svarsalternativ. Frågorna handlar bland annat om tilltal, disposition, styckesindelning och ordval. Till sist presenteras resultatet baserat på svaren, syftet och läsaren tillsammans med tips på vilka områden som behöver förbättras och på vilket sätt. Jag fyllde i att texterna hade syftet att ge information om val av grundskola och beskrev läsaren såhär: ”Läsaren är en förälder eller målsman som vill veta mer om hur man väljer skola för sitt barn och vilka skolor det finns att välja på. Läsaren har ingen större vana av myndighetstexter men har i just denna situation ett stort intresse av att ta del av texten.”. Jag testade kommunernas webbsidor en och en.

För detta test tittade jag specifikt på sidorna om grundskola eftersom denna typ av test handlar om det rent textuella och hur tydligt språket är. När man genomfört testet får man resultatet enligt skalan *mycket bra*, *bra* och *mindre bra*. Jag förde in kommunernas resultat på testets olika kategorier i en tabell där jag använde färg för att presentera det på ett tydligt sätt. Färgen grön fick representera resultatet *mycket bra*, gul visar på ett *bra* resultat och röd visar på ett *mindre bra* resultat. Sedan sammanfattade jag varje enskild kommuns resultat och vad de behöver arbeta mer med för att nå ett högre resultat och en mer klarspråklig text.

3.4.4 Test av språkalternativ

För att testa vilka som kan ta del av informationen på webbplatsen med avseende på språkval testade jag de översättningsfunktioner som kommunernas webbsidor erbjuder. Jag översatte till tre olika språk (engelska, spanska och norska) som jag har goda kunskaper i för att se hur bra översättningen fungerade i praktiken. Jag tittade på hur sidan översätts, vilka språk den översätter till och på hur enkelt det var att hitta översättningsfunktionen och vad det stod där man skulle klicka. Då många människor i Sverige talar teckenspråk som sitt första språk valde jag även att titta på om sidorna erbjöd information på teckenspråk och i så fall i vilken utsträckning och hur man hittar denna information.

3.4.5 Test av talsyntes

För att testa om talsyntes finns och fungerar gick jag in på varje kommuns sida om grundskola och testade om de hade en sådan funktion. Hos vissa kommuner fick man scrolla hela vägen

ner till botten för att hitta knappen, hos vissa fanns den högst upp på sidan eller i texten. Vad jag gjorde var att notera hur funktionen fungerar, hur naturligt den läser upp texten, om man förstår vad den säger och om den noterar bilder och länkar.

3.4.6 Test av navigering

För att testa hur enkelt det är att navigera hemsidorna använde jag mig av processen för att hitta mitt material, alltså sidan om grundskolor. Genom att analysera den processen kan jag dra slutsatser om hur enkel navigeringen är.

3.5 Sammanfattning

I detta kapitel har jag beskrivit hur urvalsprocessen gick till för att ta fram vilka kommuner som skulle undersökas, vilket material som skulle undersökas för de mer textuella testerna och vilka kategorier jag utgår ifrån i uppsatsens resultat och analys. Jag har även beskrivit de olika testens syfte och hur jag gick tillväga när jag applicerade testen på mitt material. Nästa kapitel beskriver undersökningens resultat.

4. Resultat

Resultatet är uppdelat i fem avsnitt där det första ska ge en överblick över sidornas allmänna tillgänglighet genom att presentera resultatet av två tillgänglighetstest. De resterande avsnitten tittar djupare på tillgänglighetsbegreppets olika delar och huruvida de har tillämpats på kommunernas hemsidor eller inte.

4.1 Tillgänglighetstest

I detta avsnitt presenteras resultatet av två tillgänglighetstest som jag applicerat på de nio kommunsidorna.

4.1.1 Webbriktlinjers tillgänglighetstest

Jag presenterar nedan det resultat varje kommun fick på webbriktlinjers tillgänglighetstest och vilka områden inom tillgänglighetsbegreppet de enligt testet behöver arbeta mer med.

Figur 2: Kommunernas tillgänglighetsanpassning i procent.

När testet presenterar resultatet jämför den med det genomsnittliga resultatet av alla test som har genomförts på sidan, som låg på 68%. Men eftersom vem som helst kan göra testet och applicera det på alla sorters hemsidor anser jag att det inte är ett tillförlitligt mått som ska

användas till att jämföra mitt eget resultat. Därför fungerar procentsatsen här mer som ett sätt att göra en inbördes jämförelse mellan de olika kommunerna.

Nedan presenteras varje kommuns resultat i de olika kategorierna där ett X betyder att de behöver arbeta mer med just den anpassningen. Alltså innebär en tom ruta att de klarat den delen av testet.

	CAPTCHA-lösning	HTML-rubriker	Zoomning	Konsekvent struktur	Anpassning små skärmar	Navigering med tangentbord
Stockholm			X			X
Malmö				X		X
Göteborg				X		X
Timrå		X				X
Kumla						X
Alvesta						X
Överkalix				X		X
Vansbro		X	X	X		X
Ovanåker					X	X

Tabell 2: Kommunernas resultat inom kategorin *funktion*.

	Tydliga kontraster	Tydliga ledtexter i formulär	Tillräckligt stora klickbara ytor
Stockholm			
Malmö			
Göteborg			
Timrå			X
Kumla			
Alvesta			
Överkalix			
Vansbro			X
Ovanåker			

Tabell 3: Kommunernas resultat inom kategorin *gränssnitt*.

	Hjälp i e- tjänst	Lätt svenska	Textade filmer	Informativa rubriker	Dispo- sition	Tillgängliga PDF: er	Kontakt- info	Tydliga länkar	Text- komplement
Stockholm									
Malmö	X		X				X		
Göteborg	X								X
Timrå	X								
Kumla	X		X						
Alvesta	X								
Överkalix	X		X						
Vansbro	X							X	
Ovanåker			X						

Tabell 4: Kommunernas resultat inom kategorin *innehåll*.

Vad vi kan se är att det finns några återkommande problem som nästan alla kommuner behöver arbeta med oavsett hur högt procentuellt resultat de fick. Att ingen av sidorna fungerade att navigera med enbart tangentbord påverkar människor med nedsatt rörlighet och kan hindra dem från att besöka hemsidorna. Ett annat problem som många av kommunerna har är att de använder sig av video som saknar textning. En video utan textning är inte till mycket nytta om man har nedsatt hörsel vilket innebär att viss information endast riktas till hörande människor. Samtliga kommuner saknar tydliga hjälptexter i sina e-tjänster, alltså texter som förklarar hur du ska fylla i och använda e-tjänsten.

Andra problem som flera av kommunerna har är för små klickbara ytor vilket kan försvåra för personer med nedsatt rörelseförmåga och gör det enklare att klicka fel och inkonsekvent struktur som gör det svårare att förstå webbplatsen. De har även flera problem som försvårar för personer med nedsatt syn, exempelvis rubriker utan html-kodning och översättningsfunktioner som försvinner när man zoomar på webbplatsen.

Det som samtliga kommuner gör mycket bra är bland annat att de undviker CAPTCHA-lösningar, de använder ett enkelt språk och informativa rubriker samt har tydliga ledtexter i deras formulär. De använder alla dessutom tillgängliga PDF: er vilket innebär att de är kodade

och taggade så att personer som använder hjälpmedel, exempelvis talsyntes vid nedsatt syn, ska kunna ta del av dem.

4.1.2 AChecker tillgänglighetstest

Nedan diskuterar jag de vanligast förekommande problemen som ACheckers tillgänglighetstest avslöjade. Det kompletta resultatet finns att hitta i uppsatsens bilaga 10.

De vanligast förekommande problemen kan sammanfattas i några punkter:

- Problem med alt-texter
- Låg distinktion mellan för- och bakgrund
- Innehåll farligt för epileptiker
- Text med dålig kontrast
- Ej konsekvent navigering

Testet upptäckte ett flertal problem kopplat till alt-text på kommunernas webbsidor. En alt-text är en beskrivande text som förklarar bilder, symboler och länkar för människor med nedsatt syn som inte kan se bilderna. Utan dessa texter kan människor med nedsatt syn missa förklaringar eller funktioner. Många bilder och länkar saknade eller använde felaktiga beskrivande alt-texter vilket försvårar användningen för många människor. Exempelvis använder Stockholms kommun symboler som representerar olika funktioner som exempelvis ”lyssna på texten”, men om dessa symboler inte är kodade med alt-text så vet ju inte den som behöver lyssna istället för att läsa att funktionen finns där. När länkar saknar beskrivande alt-text blir det oklart vart man hamnar om man klickar på den. Avsaknad av alt-text gör det otroligt svårt för en synskadad person att använda och navigera sidan.

Ett annat problem som upptäcktes på flera av sidorna är avsaknaden av tydlig distinktion mellan för- och bakgrund på bilder och texter. Detta försvårar för den som lyssnar på texten eftersom det kan vara oklart för programmet hur texter och bilder är ordnade. Även rubriker som saknar hierarkisk html-kodning och navigering som inte är konsekvent kan ställa till det. Det var dessutom många bilder som hade text med dålig kontrast vilket kan göra dem svårlästa för människor med nedsatt syn.

Precis som i webbriktlinjers tillgänglighetstest upptäcktes problem med navigering via tangentbord vilket skapar problem för människor med nedsatt rörelseförmåga.

Till sist upptäckte testet ett problem med bilder och länkar på flera av hemsidorna som kan vara skadliga för människor med epilepsi eller andra liknande problem. Det fanns risk för att rörelse och blinkande bilder skulle kunna orsaka anfall för människor med dessa typer av sjukdomar vilket självklart är allvarligt.

4.2 Läsbarhet

Jag har analyserat hemsidornas läsbarhet genom att undersöka de texter jag valt ut som handlar om att välja grundskola för sitt barn. Att som kommun ha läsbara texter är oerhört viktigt för att alla ska kunna ta till sig informationen. Ungefär var fjärde svensk, alltså 25 % av Sveriges befolkning, har olika typer av läsproblem. Detta innebär inte att de inte kan läsa över huvud taget men att otydliga eller dåligt disponerade texter kan ställa till problem för läsförståelsen. Det blir därför mycket viktigt med texter som är enkla och strukturerat skrivna (Englund & Sundin 2008:41). Detta underlättar också för människor vars modersmål är annat än svenska (Englund & Sundin 2008:93). Det är också så att ca 5 % av befolkningen lever med dyslexi, dvs läs- och skrivsvårigheter. En sak man kan göra för att underlätta läsningen för dyslektiker är att vara noga med styckesindelningen på sidan. Styckena ska helst inte vara varken för långa eller för korta. För långa stycken kan bli för mycket för läsaren och för korta stycken gör att sidan ser längre ut vilket kan få läsaren att ge upp. Ett sammanfattande stycke i början av texten kan också vara till stor hjälp; det förbereder läsaren på vad texten kommer att handla om (Englund & Sundin 2008:86–88).

4.2.1 Klarspråkstest

Resultatet av klarspråkstestet summeras i en tabell nedan där färgen grönt representerar resultatet *mycket bra*, gult representerar resultatet *bra* och rött representerar resultatet *mindre bra*.

	Stockholm	Malmö	Göteborg	Timrå	Kumla	Alvesta	Överkalix	Vansbro	Ovanåker
Textens ton	Mycket bra	Bra	Mycket bra	Bra	Mindre Bra	Mycket bra	Mycket bra	Mycket bra	Bra
Innehållet	Bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Mindre Bra	Mycket bra	Mycket bra	Bra
Dispositionen	Mycket bra	Bra	Mindre Bra	Mindre Bra	Mindre Bra	Bra	Mycket bra	Bra	Mycket bra
Rubrikerna	Bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Mycket bra	Bra	Bra	Bra
Textens delar	Bra	Bra	Bra	Bra	Mycket bra	Mycket bra	Mycket bra	Mycket bra	Bra
Stycken och samband	Mycket bra	Bra	Bra	Bra	Mycket bra	Bra	Bra	Bra	Bra
Meningarna	Mycket bra	Mycket bra	Bra	Mycket bra	Mycket bra	Bra	Mycket bra	Mycket bra	Bra
Ord och fraser	Mycket bra	Mycket bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Bra

 = Mycket bra
 = Bra
 = Mindre Bra

Tabell 5: Resultatet av klarspråkstestet.

Stockholm: Stockholms kommun har lyckats bra i de flera kategorier, speciellt när det gäller tydliga rubriker och relevant innehåll. Men de behöver arbeta mer med textens ordning, dvs att ha med det viktigaste för läsaren först. Även styckesindelningen och rubrikerna skulle behövas ses över då ett av de senare styckena endast upprepar något som redan skrivits under en annan rubrik.

Malmö: Malmös webbplats får ett väldigt bra resultat. Det enda som de behöver tänka på är att bearbeta meningarna så att det viktigaste för läsaren alltid kommer först i varje mening. Ett exempel på detta kan vara att de skriver på detta sätt under rubriken *Ansökan till en fristående skola*: ”Vill du att ditt barn ska gå på en fristående skola, en så kallad friskola, måste du själv kontakta den skola du är intresserad av för att ansöka om plats” (malmo.se), istället hade man kunnat skriva ”Du måste själv kontakta skolan och ansöka om en plats om du vill att ditt barn ska gå på en fristående skola, en så kallad friskola.”

Göteborg: Göteborg får ett relativt bra resultat, speciellt på de delar som handlar om textens innehåll. Det som Göteborgs kommun behöver arbeta mer med handlar om disposition, att lyfta fram det viktigaste först, både som helhet och i enskilda meningar. I dagsläget behöver man skrolla ner en bit för att hitta den relevanta informationen och de olika delarna skulle behöva omprioriteras.

Timrå: Även Timrå behöver arbeta med textens disposition. Det som är viktigast för läsaren kommer inte först i dagsläget. Exempelvis inleds texten med information om skolplikt istället

för hur man ansöker och vilka skolor man kan välja mellan. Även meningarna i sig skulle behöva struktureras om så att det viktigaste kommer först. Men de har lyckats bra med tydliga rubriker och textens indelning.

Kumla: Webbplatsen skulle behöva bearbetas då testet visar på problem på flera punkter. Kumla kommun har valt att skriva en informativ text där man i vänsterspalten sedan kan gå vidare för att exempelvis se vilka skolor som finns och ansöka till en skola. Dock står det inget i den första introduktionstexten om detta. De behöver arbeta mer med dispositionen, gärna lägga till ett direkt tilltal för att tala till läsaren, ge instruktioner för hur de ska gå till väga och befolka texten genom att beskriva vem som ska göra vad. Läsaren måste själv klicka sig fram idag utan instruktioner från introduktionstexten.

Alvesta: Alvesta har lyckats bra med att skriva tydliga rubriker och de använder sig inte av ett komplicerat språk. Problemet med texten på Alvestas webbplats kan sammanfattas med ett ord; innehållsfattig. Texten ger inga instruktioner om hur man ansöker eller information om hur processen går till om man vill söka en specifik skola för sitt barn. Texten är väldigt kort och ger inte speciellt mycket till läsaren. De behöver helt enkelt svara på läsarens eventuella frågor och hjälpa dem.

Överkalix: Överkalix kommun behöver redigera sin text, den saknar tyvärr element inom nästan alla kategorier. Bland annat behöver de svara på eventuella frågor som läsaren har och ge tydliga instruktioner om hur grundskolan fungerar. Det står exempelvis ingenting i texten om ifall man behöver ansöka eller om man automatiskt blir tilldelad en plats på en av skolorna. Texten är i allmänhet väldigt informationsfattig och kort. Även dispositionen av texten och meningarna behöver bearbetas så att det viktigaste för läsaren kommer först.

Vansbro: För att förbättra texten skulle ett direkt tilltal till läsaren underlätta, det skulle inte heller skada att befolka texten genom att förklara vem som gör/ska göra vad och hur. Liksom många av de andra kommunerna behöver de svara på frågor och ge instruktioner om hur läsaren ska gå vidare, om de behöver ansöka, var de kan läsa mer om skolorna och så vidare. Men till skillnad mot många av de andra kommunerna har Vansbro arbetat fram en mycket bra disposition som gör det enkelt för läsaren att hitta den information som den söker.

Ovanåker: Ovanåkers kommun har generellt en mycket välskriven text som fungerar mycket bra ur en klarspråksynpunkt. Det enda som de skulle behöva tänka extra på är att lyfta fram

det viktigaste för läsaren först, vilket i detta sammanhang antagligen är skolorna och info om huruvida man behöver söka eller inte snarare än information om vad termen grundskola innebär (eftersom de flesta redan är medvetna om detta).

När man skriver texter som ska läsas av en bred målgrupp vill man göra det så enkelt som möjligt för läsaren att hitta vad de letar efter. Många av kommunerna gör tyvärr inte detta. Många av texterna hade även bristande disposition. Det är viktigt att sätta sig in i vad målgruppen kan tänkas vilja få ut av texten och placera det först. Jag skulle säga att det viktigaste för användaren på en sida om grundskola är vilka skolor som finns att välja på i kommunen och om jag behöver ansöka och i så fall hur. Tyvärr inleds många av texterna istället med allmän information om skolsystemet och liknande vilket den största delen av målgruppen antagligen redan är medvetna om. Något som saknas i texterna, främst hos de mindre kommunerna, är pedagogik. Om man förklarar för läsaren hur man ska gå vidare för att exempelvis ansöka om en skola så behöver de inte leta runt. Detta är extra viktigt om användaren har lässvårigheter eller nedsatt syn. Ytterligare saker som man kan göra för att underlätta för läsaren är att använda direkt tilltal och befolka texten genom att tydligt skriva vem som ska göra vad, exempelvis att man som förälder ska skicka in en ansökan och en rektor ska godkänna den. En övertydlig text är alltid bättre än en som lämnar frågor.

4.3 Språkalternativ

Detta avsnitt handlar om analys av funktioner som underlättar översättning till olika språk, inklusive teckenspråk.

4.3.1 Översättning

Traditionellt har begreppet tillgänglighet ofta kopplats till personer med olika funktionsvariationer. Men idag kan även språket vara ett hinder och det glöms ofta bort att inte alla kan ta till sig information på svenska (Språkrådet 2012:5). Det talas minst 150 olika språk i Sverige. Bland dessa finns bland annat Sveriges officiella minoritetsspråk finska, samiska, jiddisch, romani chib och meänkieli. Andra språk som talas av många i Sverige är bland annat arabiska, persiska, spanska och serbiska (Institutet för språk och folkminnen 2014). Det kan vara så att man når fler med sin information om det är möjligt att ta del av den

på andra språk än svenska (Englund & Sundin 2008:97). Därför väljer många myndigheter att använda en översättningsfunktion på sina hemsidor så att läsaren själv ska kunna översätta texten till sitt eget språk. Men denna funktion är bara praktisk om översättningen fungerar som den ska, om det finns översättning till just det språk som läsaren talar och om de kan hitta var på webbplatsen de kan välja språk. Jag har tittat på de utvalda kommunernas hemsidor och tagit reda på vilka språk det finns möjlighet att översätta till, om det fungerar och hur enkelt det är att hitta översättningsfunktionen.

När det kommer till de nationella minoritetsspråken är det endast Timrå kommun som har specifik information på alla minoritetsspråk. Från startsidan kan man klicka sig vidare på knappen ”översättning till minoritetsspråk”, då kommer man till en lista över alla minoritetsspråk; jiddisch, finska, meänkieli, fem varieteter av romska och tre varieteter av samiska. När man klickar på ett av språken kommer man till en kortare sammanfattande sida om kommunen på det valda språket. Undantaget är jiddisch då man istället får upp en PDF med information. Göteborg kommun och Stockholm kommun har en sida på finska där man kan hitta en del av webbplatsens information. Dock tar den inte upp allt utan endast utvalda delar. Malmö kommun har en sida med kort basinformation om kommunen på finska. Ingen av de andra kommunerna erbjuder någon typ av information på minoritetsspråken, på flera av dem får man inte ens ett resultat om man söker på ordet minoritetsspråk eller de individuella språken. Alvesta har en sida som informerar om vilka minoritetsspråken är och att de sen 2010 har större rättigheter, men det är allt. När man tar i beaktande att flera av kommunerna är förvaltningsområden för minoritetsspråk och alltså själva har ansökt om att få ha ett speciellt ansvar för ett visst språk är det spännande hur lite information som erbjuds på dessa språk. Stockholm, Göteborg och Malmö är förvaltningsområden för finska och Malmö speciellt har en väldigt begränsad information på just finska.

För översättningar använder samtliga kommuner Google translate, ett program som översätter hela webbplatsen till det valda språket. Malmö erbjuder även översättning via Bing. Google Translate översätter till 103 språk, däribland finska och jiddisch. Men användandet av Google translate innebär att kommunerna inte kan garantera att översättningarna blir korrekta eftersom det är ett automatiskt system. Ofta stämmer inte grammatiken och vissa ord översätts fel på grund av kontexten eller så översätts de inte alls. Språkets flyt försvinner och det kan vara svårt att hänga med i de översatta texterna.

Hur man hittar till översättningarna varierar lite. De flesta kommunerna har en klickbar länk högst upp på startsidan med namnet ”other languages” eller ”translate”. Då får man upp en ruta där man kan välja språk. Några av kommunerna informerar här om att de inte kan garantera kvalitén på översättningen. Överkalix är den enda kommunen som ger denna information på engelska. Två av kommunerna skiljer sig lite från de övriga. Malmö har sin länk till översättning längst ner på sidan, man måste alltså skrolla hela vägen ner för att hitta översättningsknappen. Texten är dessutom mycket liten. Sidan man kommer till när man klickar på ”other languages” har fyra länkar, en till en finsk sammanfattning, en till en engelsk och de sista två till Google translate och Bing. Ovanåkers översättningslänk skickar en till en sida med kort information på engelska, från den sidan kan man sedan översätta med hjälp av Google translate.

Stockholm kommun skiljer sig från de andra eftersom deras webbplats inte fungerade som den skulle när man använde översättningsfunktionen. Texter överlappas och menyn skymdes så att man inte kunde se vart man skulle klicka. Designen var helt enkelt inte kompatibel med översättningstillägget¹.

4.3.2 Teckenspråk

Det är omkring 30 000 personer som använder sig av teckenspråk i Sverige idag (Sveriges Dövas Riksförbund 2014) och små korta informationsfilmer på teckenspråk hjälper döva användare att ta till sig informationen på sitt förstaspråk. Det är viktigt att komma ihåg att svenska (skriftspråket) är dövas andraspråk och att det därför inte är någon självklarhet att de klarar av att ta till sig informationen fullt ut på svenska (Englund & Sundin 2008:34). Bland de nio kommunerna erbjuder endast fyra av dem kort information på svenskt teckenspråk. Göteborg, Stockholm och Timrå har en sida med länkar till olika informationsvideor på teckenspråk. På Stockholms webbplats är man dock tvungen att söka på ”teckenspråk” för att hitta sidan då det inte fanns någon indikation på startsidan att en sådan sida finns. För att visa Timrås filmer på teckenspråk måste man ladda ner ett speciellt program och bildkvalitén är inte speciellt bra. Malmö har en sida med en introduktionsvideo på teckenspråk som förklarar vad man kan hitta på webbplatsen. Det finns ingen ytterligare, mer specifik information på

¹ Jag har sedan test-tillfället varit inne på sidan flera gånger för att ta reda på om det var en engångsföreteelse och samtliga gånger har det uppstått problem då vissa symboler överlappar varandra.

teckenspråk. De resterande kommunerna; Alvesta, Kumla, Överkalix, Vansbro och Ovanåker har ingen information på teckenspråk över huvud taget.

4.4 Talsyntes

Talsyntes hjälper människor med nedsatt syn att ta till sig information på webbsidor genom att läsa upp texten. Talsyntes kan inte ge någon sammanfattning utan läser av sidan ord för ord, så till skillnad mot en seende person som snabbt kan titta på sidan och ta fram den viktigaste informationen måste den synskadade lyssna på all text för att ta del av den information som man var ute efter (Englund & Sundin 2008:37–38). För att talsyntes ska fungera så bra som möjligt behöver man html-koda alla rubriker och underrubriker enligt ett hierarkiskt system (rubrik 1=h1, rubrik 2=h2, rubrik 3=h3 etc.). Detta gör att texten läses upp i rätt ordning och de olika styckena hamnar rätt. En talfunktion med uppläsning av texten kan även vara till hjälp för dyslektiker. Många med dyslexi har nämligen enklare att ta till sig information via tal än via text (Englund & Sundin 2008:86–88).

Jag har valt att titta på om kommunsidorna erbjuder en talfunktion och i så fall hur den fungerar. Fokus ligger alltså på vad de erbjuder och inte vad man själv kan skaffa och om sådana utomstående program är kompatibla.

Av de nio kommunsidorna har sju en lyssnafunktion som läser upp texten. Alvesta och Ovanåker saknar en sådan funktion och utesluter på grund av det användare med nedsatt syn eller lässvårigheter. Göteborg kommun har en tydlig lyssnknapp. Rösten läser texten ord för ord och saknar det naturliga flytet eftersom det är en automatisk funktion. Rösten meddelar att den läser upp en länk så att man är medveten om att man kan klicka på den. I allmänhet fungerar funktionen bra. Kumla, Timrå och Överkalix har också tydliga lyssnknappar på den sida man vill få läst upp. Deras uppläsningfunktion talar tydligt och uttalar orden rätt i de flesta fall. Kumlas webbplats läser även upp alt-text för bilder. Timrå och Överkalix meddelar inte att det som läses upp är en länk vilket gör att en synskadad användare inte vet att det är en länk.

Sämst resultat av alla kommuner som erbjuder talsyntes får Stockholm, Malmö och Vansbro som använder sig av programmet ”talande text”. För att aktivera denna funktion måste man hitta länken till en sida där man aktiverar och godkänner programmet. Sedan måste man själv

ställa muspekaren där man vill få texten uppläst. Själva talsyntesen är extremt svår att förstå, den pratar fort, uttalar orden helt fel och gör det väldigt svårt för lyssnaren att hänga med i texten. Funktionen är uppenbarligen inte användbar för människor med nedsatt syn då det är så många steg för att aktivera och använda funktionen och jag skulle inte påstå att den fungerar speciellt bra för seende människor heller på grund av den dåliga uppläsningen.

Som hjälpmedel fungerar talsyntesen någorlunda bra på flera av kommunerna, nästan inte alls hos andra och de resterande har ingen sådan funktion alls. För att kunna tillgängliggöra sidorna för alla skulle samtliga kommuner behöva arbeta mer med denna typ av hjälp.

4.5 Navigering

Den sista delen som jag har tittat på handlar om hur enkelt det är att navigera hemsidorna. Hos alla landsbygdskommuner, pendlingskommuner nära större stad samt Stockholm kommun var det ganska enkelt att hitta texten om grundskola, förloppet såg ut såhär:

Startsida → ”Utbildning” (eller liknande) → ”Grundskola”.

Man kan från startsidan tydligt se en länk till information om utbildning, där hittar man länken ”grundskola” och så är man framme på rätt sida.

På Göteborgs och Malmös hemsidor är man tvungen att göra ytterligare val för att ta del av faktisk information då man på sidan om grundskola möts av en mängd alternativ där man får klicka sig in på olika sidor beroende på vilken typ av information man är ute efter.

På Göteborgs webbplats ser förloppet för att hitta information om grundskola ut såhär:

Startsida → ”Förskola och utbildning” → ”Grundskola och grundsärskola” → ”Så fungerar grundskolan” → ”Välja, byta grundskola”.

På Malmös webbplats var förloppet liknande men med ytterligare ett steg:

Startsida → ”Förskola & utbildning” → ”Grundskola” → ”Grundskolor och förskoleklass” → ”Att välja skola” → ”Att välja skola 2018/2019”.

Genom att behöva gå igenom så många steg för att hitta rätt riskerar man att människor inte hittar vad de söker eller känner sig förvirrade. På grund av den stora mängd information som

Malmö och Göteborg erbjuder måste man vara väldigt specifik med vad man letar efter och sålla igenom många olika rubriker innan man hittar rätt länk som tar en till den information man söker. För någon som inte vet så mycket om det svenska skolsystemet, har lässvårigheter, har ett annat modersmål än svenska eller har nedsatt syn blir det svårt att hitta till rätt sida.

4.6 Rankning av kommunernas resultat

Nedan presenteras rankningen av kommunerna i varje enskilt test samt en slutgiltig sammanfattning.

4.6.1 Webbriktlinjers test

1.	Alvesta (83%)
2.	Stockholm/Kumla (81%)
3.	Överkalix/Ovanåker (76%)
4.	Göteborg/Timrå (75%)
5.	Malmö (68%)
6.	Vansbro (61%)

Tabell 6: Rankning enligt procentuellt resultat.

4.6.2 ACheckers test

1.	Stockholm/Vansbro (4 problemområden)
2.	Timrå/Kumla/Ovanåker/Malmö (5 problemområden)
3.	Alvesta (6 problemområden)
4.	Göteborg/Överkalix (7 problemområden)

Tabell 7: Rankning enligt antal problemområden som upptäckts.

4.6.3 Klarspråkstestet

1.	Ovanåker (7 grön, 1 gul)
2.	Malmö (6 grön, 2 gul)
3.	Göteborg/Timrå (6 grön, 1 gul, 1 röd)
4.	Vansbro (4 grön, 4 gul)
5.	Stockholm/Överkalix (3 grön, 5 gul)
6.	Alvesta (4 grön, 3 gul, 1 röd)
7.	Kumla (3 grön, 3 gul, 2 röd)

Tabell 8: Rankning baserat på färgresultat.

4.6.4 Översättning

1.	Göteborg
2.	Timrå
3.	Stockholm
4.	Malmö
5.	Alvesta/Kumla/Överkalix/Vansbro
6.	Ovanåker

Tabell 9: Rankning enligt sammanfattning av alla variabler.

6.4.5 Talsyntes

1.	Kumla
2.	Timrå/Överkalix
3.	Göteborg
4.	Stockholm/Malmö/Vansbro
5.	Ovanåker/Alvesta

Tabell 10: Rankning enligt hur väl funktionen fungerar.

6.4.6 Navigering

1.	Kumla/Alvesta/Överkalix/Ovanåker/Stockholm
2.	Göteborg
3.	Malmö

Tabell 11: Rankning enligt hur många steg som krävs.

6.4.7 Sammanlagt resultat

Nedan presenteras det slutgiltiga sammanlagda resultatet av alla fem testen och vilken kommun som har den mest tillgängliga sidan.

1.	Timrå
2.	Stockholm
3.	Göteborg/Kumla/Ovanåker
4.	Malmö/Överkalix
5.	Alvesta/Vansbro

Tabell 12: Sammanfattande rankning av alla test.

Den kommun som sammanlagt klarade testen bäst var Timrå kommun. Precis under ligger Stockholm. I mitten hamnar Göteborg, Kumla och Ovanåker samt Malmö och Överkalix. Sämst sammanlagt resultat får Alvesta- och Vansbro kommun.

5. Diskussion och slutsatser

Feministisk diskursanalys pratar om hur tanken om kön och könsroller skapar diskriminering och diskriminerande handlingar. Socialkonstruktivismen pratar om makt och vem som inte får vara med. Man kan koppla båda dessa till tillgänglighet. Den bild av funktionsvariationer som samhället reproducerar skapar en indelning av samhället där olika grupper hamnar utanför normen och på grund av detta strukturerat diskrimineras emot. Grunden i feministisk teori handlar om att ställa sig frågan *vem får inte vara med och varför?* Genom att studera de tillgänglighetstillämpningar som hemsidorna erbjuder kan vi tydligt se vem som får chansen att delta och inte. I föregående kapitel kan vi se att flera grupper i många fall inte kan ta del av den information som kommunen erbjuder, vilket är grunden för att kunna vara en del i samhället. Syftet med denna uppsats var att ta reda på vem som inte får vara med som konsekvens av hur anpassade kommunernas hemsidor är och för att svara på denna fråga har jag valt att adressera ett antal grupper som på något sätt påverkas av hemsidornas tillgänglighet och helt enkelt svara på om de får vara med eller inte.

5.1 Variationer av nedsatt syn

Det finns flertal funktioner och anpassningar som kan förenkla internetanvändningen för personer med olika grader av nedsatt syn, men för att de ska vara till hjälp så måste de finnas och fungera. De två tillgänglighetstesterna från Webbricklinjer och AChecker avslöjade att det finns många problem med en del av funktionerna som skulle kunna hjälpa. Zoomning är en enkel funktion som kan förenkla för personer som har svårt att läsa för små bokstäver, men på några av kommunsidorna gick det inte att zooma utan att vissa knappar och funktioner som användaren kan behöva använda försvann.

Flera problem som påverkar uppläsning av texten upptäcktes också. Exempelvis fanns det mycket problem med alt-texter, inte en enda av kommunerna var fri från missade alt-texter. Att som kommun använda symboler och länkar till exempelvis en lyssna-funktion och sedan missa att koda den med alt-text är ett grovt misstag då en talfunktion kommer att missa att läsa upp den och den blinda användaren inte får veta att funktionen finns. Utan tydligt beskrivna alt-texter är länkar, bilder och andra multimodala verktyg helt meningslösa för personer med nedsatt syn och det är därför mycket viktigt att detta fungerar så att en stor grupp människor inte missar information. En annan sak som påverkar uppläsning av texten är html-kodade rubriker. Vid genomförandet av testen upptäcktes att det saknades rätt kodning

på ett flertal rubriker hos vissa kommuner. Detta påverkar hur texten läses upp och det är viktigt att det är konsekvent gjort.

Talsyntes och uppläsning av text är nödvändigt för att en blind person ska kunna ta till sig information på internet. Testet av denna funktion på kommunerna avslöjade att det finns mycket att önska. Funktionen fungerar inte jättebra någonstans, den uttalar inte orden korrekt eftersom den automatiserat uttalar varje bokstav istället för som ord. Detta gör det mycket svårt att förstå vad rösten säger vilket gör att funktionen inte är så mycket till hjälp. Dessutom missar den på flera ställen att poängtera att det den läser upp är en länk vilket antagligen har att göra med kodningen. Som följd av detta vet då inte en person med nedsatt syn att det finns en länk där. Dessutom saknade Ovanåker kommun helt denna typ av funktion.

Det upptäcktes även problem med bilder som innehöll text med dålig kontrast vilket kan vara svårt att uppfatta för personer med nedsatt syn eller färgblindhet. Det är viktigt att se till att bilderna har hög kontrast så att användarna kan urskilja vad som finns på bilden.

Klarspråk är en annan typ av anpassning som är viktig för människor med nedsatt syn. Som vi såg av resultatet på klarspråkstestet har många kommuner missat att skriva det viktigaste först. Detta skulle kunna vara okej om man kan skumma i texten, men för någon som måste använda talsyntes för att de inte kan se måste de lyssna igenom hela texten för att hitta den information de var ute efter. Hade den viktigaste informationen, huvudpoängen med texten, stått först hade det förenklats för den som med hjälp av talsyntes försöker ta del av informationen.

Vad vi kan se är att det finns hjälpmedel, men de är problematiska och det görs många missar i anpassningen som inte är så svåra att rätta till. Så kan personer med nedsatt syn ta del av informationen på kommunernas hemsidor i dagsläget? Ja, till viss del. Men de kommer att missa en del av informationen och de kommer att behöva anstränga sig väldigt mycket för att förstå informationen och hitta rätt. På grund av detta skulle jag inte vilja påstå att sidorna är tillgängliga för personer med nedsatt syn.

5.2 Variationer av nedsatt hörsel

När jag applicerade Webbriktlinjers tillgänglighetstest på kommunsidorna upptäckte jag att flera kommuner använder sig av video som komplement till text, och många av dessa videor saknar textning. För en person med nedsatt hörsel eller för någon som är döv är videorna

meningslösa om det inte finns textning. Video kan vara ett utmärkt komplement till text och väldigt bra för dem som inte klarar av att läsa långa texter. Men det är då ytterst viktigt att texta så att alla kan ta del av detta komplement. Det finns dessutom många hörande som också föredrar textning så att de slipper ha på ljudet om de befinner sig bland andra människor, exempelvis på en arbetsplats eller på bussen hem. Alla kan ha fördel av textade filmklipp.

Teckenspråk används av många med olika nivåer av nedsatt hörsel, för vissa är det deras förstaspråk. Jag undersökte därför på hur tillgången till information på teckenspråk såg ut och som vi såg i resultatet var den inte speciellt stor. Endast fyra av kommunerna (Göteborg, Stockholm, Malmö och Timrå) har information på teckenspråk vilken i de flesta fall endast bestod av en kort sammanfattande video om kommunen. Det finns väldigt lite information om specifika ämnen. Dessutom var det svårt att hitta informationen på teckenspråk på Stockholms webbplats.

Kommunernas webbsidor är i allmänhet tillgängliga för människor med nedsatt hörsel men det är synd att flera kommuner missar en sådana saker som textning, vilket är relativt enkelt att rätta till. Det tar inte jättelång tid att lägga till textning, speciellt eftersom de flesta av filmklippen är ganska korta. Eftersom man erbjuder översättning till flera andra språk så borde man även anstränga sig mer för att skapa innehåll på svenskt teckenspråk. Så kan personer med nedsatt hörsel ta del av information och vara en del av samhället? Svaret är att det beror på vem du frågar. Om en person med nedsatt hörsel har svårt att läsa text på svenska så är inte webbsidorna tillgängliga för den personen. Klarar de svenska bra så kanske de endast har problem med filmklipp, vilket är ett mindre problem.

5.3 Variationer av nedsatt rörlighet

Många funktionsvariationer och medicinska tillstånd påverkar rörligheten, exempelvis Cerebral Pares, Huntingtons, ALS och Parkinsons. Personer som har fått en Stroke kan få nedsatt rörelseförmåga och motorik. Nedsatt rörlighet kan även komma från mer vardagliga folksjukdomar som artros, en form av reumatism som påverkar lederna eller andra typer av nedsatt rörlighet eller smärtproblematiker. Ca 7–800 000 människor i Sverige har artros och sjukdomen drabbar ungefär var fjärde svensk över 45 år (Reumatikerförbundet 2017). Det är

alltså mycket vanligt med denna typ av nedsatt rörlighet vilket gör det viktigt att det finns anpassningar som gör att dessa personer kan använda hemsidorna. En sådan anpassning som kan underlätta är användning av tangentbord för att navigera webbplatsen istället för en datormus eftersom detta kräver mindre rörelse. Tyvärr upptäcktes det i både Webbriktlinjers- och ACheckers tillgänglighetstest att detta inte fungerar som det ska. Det går inte att navigera med enbart tangentbord på någon av hemsidorna. Detta leder till att människor med hög smärta och låg rörelseförmåga inte kan hitta information hos kommunerna på egen hand.

Tydlig och enkel navigation kan också underlätta för personer med nedsatt rörelseförmåga då de slipper leta omkring och klicka sig fram till en massa olika sidor för att hitta rätt. Ju mindre ansträngning för att få tillgång till informationen desto bättre. Men flera av testen upptäckte att en del av strukturen inte är konsekvent och att det hos vissa kommuner kräver väldigt många steg för att hitta det man söker

Så är hemsidorna tillgängliga för människor med nedsatt rörlighet? Nej. Det är helt enkelt så att om du inte kan använda ett pekdon kan du inte använda kommunernas hemsidor, vilket kan vara ett oerhört stort problem för många människor. Nästan alla får sämre rörelseförmåga när de blir äldre och då är det viktigt att kommunernas hemsidor, som är till för alla, kan erbjuda alternativ för dem som behöver det. Det fungerar inte i dagsläget och vissa människor blir därför uteslutna.

5.4 Variationer av läs- och skrivsvårigheter

Ungefär var fjärde svensk har någon typ av lässvårigheter (Englund & Sundin 2008:41) och ca 5 % av befolkningen lever med dyslexi (Englund & Sundin 2008:86–88). Det blir därför mycket viktigt för kommuner att använda sig av ett enkelt och vårdat språk, alltså att använda klarspråk. Men gör de det?

Som man kan se i resultatet av klarspråkstestet är kommunerna med färre invånare generellt sett sämre på klarspråk. Det gäller både landsbygdskommunerna och pendlingskommunerna nära större städer. Det största problemet de har är att deras texter inte är tillräckligt pedagogiska, de svarar inte på frågor som läsaren kan ha eller få och ger heller inga instruktioner för hur läsaren ska gå vidare. Samtliga av kommunerna hade även problem med dispositionen. För personer som har svårt att läsa är det viktigt att texten snabbt kommer till

sak, alltså det viktigaste först, så att de behöver läsa så lite som möjligt för att få svar på sina frågor.

Undantaget bland de mindre kommunerna är Ovanåker kommun som hade bäst resultat av alla undersökta kommuner och hade skrivit sina texter på ett mycket tydligt och instruerande sätt. Eftersom de skiljde sig från de andra mindre kommunerna ville jag ta reda på om detta var något de hade valt att arbeta extra med. Jag kom i kontakt med Ovanåker Kommuns webbkommunikatör Jonas Löf som berättade att de nyss lanserat sin nya webbplats. Han berättade också att de i och med detta hade arbetat om sina texter: ”När vi flyttade innehållet passade vi även på att se över texterna så att de blev så lättbegripliga som möjligt. I arbetet med vår webbplats har vi inte följt någon checklista för att uppfylla några tillgänglighetskrav, utan utgångspunkten var helt enkelt att bygga en webbplats som är lätt att använda och förstå för alla våra besökare.” (Intervju 20 april 2018). Jag frågade också varför de tycker att det är viktigt för dem som kommun att alla kan använda deras sida: ”I grund och botten är vår webbplats till för att ge medborgarna en smidig och enkel service. Med texter som är lätta att förstå kan vi hjälpa väldigt många av våra besökare att ta till sig av den information de söker när som helst på dygnet.” (Intervju 20 april 2018). Ovanåker förstår att både invånarna och kommunen själva tjänar på att ha en så användbar webbplats som möjligt, ju enklare det är för användarna desto färre frågor behöver kommunen svara på.

Talsyntes kan också vara till hjälp för personer med lässvårigheter eller dyslexi då det kan vara enklare för dem att ta till sig informationen om de får lyssna på den istället för att endast läsa den. Men det finns många problem med talsyntesen som erbjuds på kommunernas hemsidor. För att talsyntesen ska hjälpa måste det vara enkelt att följa med och man måste förstå vad rösten läser upp, vilket inte riktigt fungerar i dagsläget. Där går man miste om ett bra komplement för att människor lättare ska kunna ta till sig texten.

Med detta sagt, kan personer med lässvårigheter ta till sig texterna och därmed delta i samhället? Till viss del, ja. Alla kommunerna arbetar med klarspråk och det syns att de försöker göra texterna så enkla som möjligt. Men alla kommunerna har också något att arbeta med när det gäller klarspråk och talsyntes. Webbsidorna skulle kunna vara mycket bättre anpassade för att alla ska kunna läsa dem.

5.5 Språkliga barriärer

Det talas många språk i Sverige idag och det är viktigt att alla, inklusive personer som talar annat språk än svenska, kan informera sig om hur kommunen de bor i fungerar. Kanske är det extra viktigt om man nyss flyttat hit och inte känner till hur det svenska systemet fungerar. Det positiva är att alla kommunerna har en översättningsfunktion, det negativa är att det är en inköpt automatiserad Google-funktion. En kommun som förmedlar oerhört viktig information till sina invånare borde satsa på funktioner där de själva kan garantera resultatet. Som det är i dagsläget vet de inte hur bra översättningarna blir eller om informationen som ges ut stämmer efter översättning. Det kan uppstå en mängd missförstånd om ord översätts fel, exempelvis ord med flera betydelser som är beroende av kontexten. Det vore kanske bättre att undersöka vilka de vanligast talade språken i kommunen är och skapa egna översättningar till de språken för att garantera ett mer säkert resultat. Mottagaranpassning är ju väldigt viktigt i de flesta sammanhang.

Flera av kommunerna skriver själva att de inte kan garantera resultatet på översättningarna, men på alla kommunsidor utom Överkalix står denna information på svenska, vilket är problematiskt i och med att de som vill översätta antagligen gör det för att de har svårt att förstå just svenska. Ytterligare kunde jag se att översättning skapade problem på Stockholms webbplats då funktionen inte verkade kompatibel med sidans design, flera ikoner eller texter överlappade varandra när man översatt till ett annat språk. Detta ska bara inte hända.

Men kan alla läsa hemsidorna oavsett vilket språk man talar? Jag skulle vilja svara ja. Självklart finns det mycket som skulle kunna förbättras även här, men faktum är att alla sidorna kan översättas till de största språken, hittar man inte sitt eget finns engelska som alternativ. Det är för mycket att begära att alla språk ska finnas och jag tycker att utbudet är relativt stort. Det är bara synd att kvaliteten på översättningarna kan variera.

5.6 Övriga problematiker och kombinationer av variationer

Nu har jag diskuterat en mängd problematiker och funktionsvariationer i denna uppsats. Men faktum är att människor sällan bara är en sak. Jag är kvinna, men också en språkvetare, student, ungdom och har nedsatt syn. Precis som att människor är flera saker samtidigt kan de

också ha flera olika funktionsvariationer och problematiker samtidigt. Jag tänkte att jag skulle nämna några sådana som kan vara relevanta för just denna undersökning.

Hur fungerar det exempelvis för en person som är blind och samtidigt är talare av ett annat språk, då räcker det inte längre med endast talsyntes eller endast översättning. Dessa måste då kombineras och i dagsläget fungerar inte detta. Hos de kommuner som använder ”talande text” fungerar den på så vis att den läser upp texten, men det blir helt fel eftersom talsyntesen är inställd på svenska. På grund av detta tror jag knappast att den som ska lyssna kan förstå vad rösten läser upp. Hos de andra kommunerna läser talsyntesen inte upp texten över huvud taget om den inte är på svenska. En person med denna kombination av funktionsvariation och problematik kan alltså inte ta del av kommunernas webbsidor på egen hand.

En vanlig kombination bland äldre människor är nedsatt syn och nedsatt rörelse. Vad händer då om en person behöver zooma för att läsa texten och sen vill komma åt en av funktionerna som doldes i och med zoomningen? Förutom att man måste anstränga sig extra eftersom navigering med tangentbord inte fungerar måste man leta runt för att hitta den funktionen, alternativt zooma ut, klicka och sen zooma ut igen – det skapar onödiga steg som försvårar användningen.

En annan typ av problematik som jag inte tidigare tagit upp är ångestproblematik av olika slag. Anledningen till detta är att det är en mental problematik men faktum är att den kan ta fysiska symptom. En person med svår ångestproblematik kan ha svårt att följa samma oskrivna regler som andra människor, exempelvis dagsrytm. Vissa klarar inte av att vara vakna och interagera med människor under dagen på grund av sin problematik och är hellre vakna på nätterna när andra sover. Då är det extremt viktigt att kommunernas hemsidor är tillgängliga oavsett vilka andra problematiker personen kan ha eftersom den inte kan ringa och ställa frågor på natten. Jonas Löf, webbkommunikatör på Ovanåker kommun prickade helt rätt: ”Med texter som är lätta att förstå kan vi hjälpa väldigt många av våra besökare att ta till sig av den information de söker när som helst på dygnet.” (Intervju 20 april 2018).

När man tänker på anpassning för funktionsvariationer och andra typer av problematiker är det lätt att tänka att en person endast lever med en av dessa, men världen ser ju inte sån ut. Det är därför viktigt att tänka steget längre och inte dra förhastade slutsatser. Om alla ska kunna leva på lika villkor så ska det också gälla just alla.

5.7 Slutsatser

Universal design handlar som tidigare nämnt om att alla ska kunna leva på lika villkor utan speciella hjälpmedel och lösningar. Tillgänglighetsbegreppet handlar om ungefär samma sak. Brist på tillgänglighet för personer med funktionsvariationer är diskriminering och går därför emot lagen om diskrimineringslagen. Men vi har sett i denna undersökning att flera grupper utesluts genom brist på anpassning. Jag tror att de flesta kommuner försöker att arbeta mycket med dessa frågor, de har ett ansvar att förmedla information och det är i deras intresse att alla kan ta del av den informationen. Om de inte arbetade med dessa frågor skulle resultaten se mycket värre ut. Men faktum är att det finns mycket att önska. Jag tror att det handlar om okunskap. Ableism är en konsekvens av en social struktur, ett omedvetet synsätt som samhället hela tiden reproducerar. På grund av detta har människor väldigt dålig koll på hur det är att leva med olika funktionsvariationer, vad det innebär, vad man kan göra, vad som är svårare, vad som underlättar. Jag tror att om alla visste svaren på dessa frågor skulle kommunens hemsidor se väldigt annorlunda ut.

Det är allas gemensamma ansvar att bli medvetna om de strukturer som dagligen påverkar hur vi tycker och tänker. Genom att börja nysta kan vi avslöja mycket av den tysta diskriminering som många kanske tror är något som blivit kvar i historien. Men faktum är att det inte är historia, det är nutid. Och vi måste ta vårt ansvar för att inkludera alla. Där har myndigheter en särskild roll. Om de kan ta första steget och bjuda in alla att delta, så kanske samhället följer efter. För visst ska alla få vara med?

Referenslista

AChecker. (2011). *Web Accessibility Checker*. Hämtad 2018-04-27, från <https://achecker.ca/checker>

Barlebo Wennberg, S. (2000). *Socialkonstruktivism – positioner, problem och perspektiv*. Malmö: Liber.

Englund, H. & Sundin, M. (2008). *Tillgängliga webbplatser i praktiken*. Stockholm: Jure Förlag.

Englund, H. & Sundin, M. (2006). Att skriva tillgängliga webbtexter. I Språkrådet (Red.), *Textvård: att läsa, skriva och bedöma texter*. Stockholm: Nordstedts & Språkrådet.

Hanell, L. (2012). Texten på webben – mellan myndighet och medborgare. I C. Nyström Höög, H. Söderlundh & M. Sörlin (Red.), *Myndigheterna har ordet: om kommunikation i skrift*, (s. 105–122) Stockholm: Språkrådet & Nordstedts.

Hedvall, P-O. (2015). *Att så vidare: 25*. Lund: Certec.

Heide, M., Falkheimer, J., & Simonsson, C. (2015). *Kommunikation i organisationer*. Stockholm: Liber.

Hornscheidt, L. & Landqvist, M. (2014). *Språk och diskriminering*. Lund: Studentlitteratur.

Institutionen för språk och folkminnen. (2014). *Hur många språk talas det i Sverige?* Hämtad: 2018-04-03, från <http://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/for-dig-i-skolan/sprak-for-dig-i-skolan/fragor-och-svar-om-sprak.html#hurmangaspraktalas>

Institutionen för språk och folkminnen. (2017). *Klarspråkstestet*. Hämtad 2018-03-25, från <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/klarsprak/att-skriva-klarsprak/klarsprakstestet.html>

Larsson, M. (2017). Tillgänglig information för alla läsare. *Bulletin från språkrådet*. 2017/4. Tillgänglig: <http://www.sprakochfolkminnen.se/download/18.65af9200160259a08e76714f/1513597851292/2017-4-klarsprak.pdf>

Myndigheten för delaktighet. (2017). *Tillgänglig information och kommunikation*. Hämtad 2018-03-23, från <http://www.mfd.se/kunskapsomraden/tillganglighet/tillganglig-information-och-kommunikation/>

Post- och telestyrelsen. (2018a). *Vägledning för webbutveckling*. Hämtad 2018-01-29, från www.webbriktlinjer.se

Post- och telestyrelsen. (2018b). *Testa din webbplats*. Hämtad: 2018-03:28, från <https://webbriktlinjer.se/testa-din-webbplats/>

Reumatikerförbundet. (2017). *Artros*. Hämtad 2018-05-10, från <https://www.reumatikerforbundet.org/tag/artros/>

SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*. Stockholm: Kulturdepartementet.

SFS 1986:233. *Förvaltningslag*. Stockholm: Justitiedepartementet L6.

Silva, C N. (2011). Universal Design. I N. Cohen & P. Robbins (Red.), *Green Cities: An A-to-Z Guide* (s.433-435). Thousand Oakes: SAGE Publications Inc.

Språkrådet. (2012). *Vägledningen för flerspråkig information – praktiska riktlinjer för flerspråkiga webbplatser*. Stockholm: Språkrådet. Tillgänglig:
<https://www.sprakochfolkminnen.se/download/18.1bc6136f1422723e4bf739e/139815102>

Statistiska Centralbyrån. (2017). *Kommuner i siffror*. Hämtad 2018-01-20, från
<http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=2121®ion2>

Sveriges Dövas Riksförbund. (2014). *Svenskt teckenspråk*. Hämtad 2018-04-14, från
<http://www.sdr.org/teckensprak>

Sveriges Kommuner och Landsting. (2017). *Kommungruppsindelning 2017*. Hämtad 2018-01-20, från
<https://skl.se/tjanster/kommunerlandsting/faktakommunerochlandsting/kommungruppsindelning.2051.html>

Material:

Alvesta Kommun. Från www.alvesta.se

Göteborg Kommun. Från www.goteborg.se

Kumla Kommun. Från www.kumla.se

Malmö Kommun. Från www.malmo.se

Ovanåker Kommun. Från www.ovanaker.se

Stockholm Kommun. Från www.stockholm.se

Timrå Kommun. Från www.timra.se

Vansbro Kommun. Från www.vansbro.se

Överkalix Kommun. Från www.overkalix.se

Bilagor

Bilaga 1: Stockholm

Mina sidorE-tjänsterKontaktLysnaLanguageMerSök

[Arbete](#) [Bostad & Miljö](#) [Stöd & Omorg](#) [Förskola & Skola](#) [Kultur & Fritid](#) [Trafik & Stadsplanering](#) [Om Stockholm](#)

Startsidan / Förskola & Skola / Grundskola & grundsärskola

Grundskola och grundsärskola

[RSSer](#) [Kontakt](#)

I Stockholms stad finns det cirka 260 grundskolor och 45 grundsärskolor, kommunala och fristående, som erbjuder en rad olika profiler och inriktningar.

Hitta och jämför skolor

Jämför grundskolor eller grundsärskolor och se på karta var skolorna finns. Du kan se antal elever i skolan, andel behöriga lärare och hur nöjda elever och vårdnadshavare är med skolan.

[Hitta och jämför grundskolor >](#)

[Hitta och jämför grundsärskolor >](#)

Söka skola 15 januari–15 februari

Tidsperioden då du kan söka skola via e-tjänsten, är 15 januari–15 februari. Om du har flyttat till Stockholm efter skolvalsperiodens slut eller om du vill byta skola vänder du dig direkt till den skola som du är intresserad av.

Om ditt barn går i förskoleklass kan hon eller han fortsätta vidare direkt till årskurs 1 i samma skola. Du behöver inte göra en ny ansökan.

Om ditt barn inte har gått i förskoleklass utan ska börja skolan direkt i årskurs 1, kan du ansöka om plats under perioden 15 januari–15 februari. Vänd dig då direkt till den skola du är intresserad av. Om det är en kommunal skola du vill ansöka till, använd blanketten nedan. Om det är en fristående skola, fråga skolan hur de vill ha in din ansökan.

Ansök till årskurs 1-9 via e-tjänst

Du kan även ansöka till årskurserna 1-9 via e-tjänsten. Observera att du inte behöver ansöka om skolplacering om ditt barn ska gå kvar i samma skola. I e-tjänsten söker du plats på kommunala och ett antal fristående skolor. Fristående skolor som inte är anslutna till e-tjänsten kontaktar du på egen hand.

Byta skola eller ansökning utanför perioden

Den 15 januari–15 februari varje år är det dags att söka skola. Då kan du söka skola via e-tjänst eller blankett. Du som har flyttat till Stockholm under en annan period vänder du dig direkt till den skola du är intresserad av. Det gäller även dig som redan går i en skola i Stockholm och vill byta skola under terminen. Har du frågor vänder du dig direkt till den skola som du är intresserad av.

Synpunkter och klagomål

1. **Vänd dig till skolan**

Om du har synpunkter på vad som händer i klassen eller gruppen i skolan vänder du dig i första hand till läraren eller annan berörd personal. Vill du göra en formell anmälan ska du använda ett webbformulär synpunkter och klagomål som du hittar på skolans webbplats.

[Hitta din skola >](#)

2. **Vänd dig till utbildningsförvaltningen**

Är det en fråga som du inte vill eller kan ta direkt med skolan kan du vända dig till utbildningsförvaltningen via e-tjänsten Tyck till:

[Tyck till \(e-tjänst\) >](#)

3. **Vänd dig till Skolinspektionen**

Om du anser att skolan inte följer de regler som gäller kan du kontakta [Skolinspektionen](#), som är tillsynsmyndighet för alla skolor.

Senast uppdaterad **29 januari 2018**

Relaterade länkar

- [Söka skola >](#)
- [Synpunkter eller klagomål >](#)
- [Att starta fristående grundskola >](#)
- [Skolverket - skollagen >](#)
- [Skolverket - läroplaner och kursplaner >](#)
- [Skolverket: betyg >](#)
- [Skolforordningen >](#)
- [Karriärvägar för lärare >](#)

Bilaga 2: Malmö

Sök på malmo.se

Start > Förskola & utbildning > Grundskola > Grundskolor och förskoleklass > Att välja skola > Att välja skola 2018/2019

Att välja skola läsåret 2018/2019

Genom det fria skolvalet har du som vårdnadshavare rätt att välja på vilken skola ditt barn ska gå. Det gäller både förskoleklass och grundskolan, årskurs 1-9. Från höstterminen 2018 är det skolplikt från och med det år barnet fyller sex år.

Skolvalet 25 januari–15 februari

I början av 2018 är det dags att välja skola för läsåret 2018/2019. Skolvalet gäller dig som har barn som ska börja i skolan för första gången – i förskoleklass eller årskurs 1.

Välj skola i vår e-tjänst

Om du får problem med e-tjänsten i webbläsaren Microsoft Edge, försök med en annan webbläsare.

För att syskonförturen ska gälla måste du välja den skola syskonet går på. Genom att du väljer den skolan visar du att du önskar syskonfortur. Du kan inte ange detta på något annat sätt i e-tjänsten.

Guider: Så gör och godkänner du skolvalet i e-tjänsten (på svenska och engelska).

Att välja skola 2018/2019

Om e-tjänsten

Välja skola till förskoleklass

Välja skola till årskurs 1

Byta skola

Flytt till och inom Malmö

Skolövergångar

Riktlinjer för skolplacering

Skolor nära mig

Information in different languages

Frågor och svar om skolvalet

Se filmen om hur skolvalet går till i Malmö stad

Filmen är textad på svenska och engelska.

Jämför skolor

Innan du väljer skola kan du jämföra Malmös skolor på [Hitta & jämför grundskolor](#).

Karta med skolor nära dig

Sök på din adress och se vilka kommunala grundskolor som ligger nära dig. [Sök skolor nära mig](#)

Information om skolvalet på olika språk

Besök oss på Rönneblomsgatan 6 A och få stöd på olika språk. [Här finns språk, dagar och tider](#).

Informationen om skolvalet finns på engelska, arabiska, persiska, pashto, somaliska, tigrinja, romani chib, polska och albanska. "Choosing a school in 2018" in different languages.

Barn med skyddade personuppgifter eller tillfälligt personnummer

Om ditt barn har skyddade personuppgifter eller ett tillfälligt personnummer ska du inte välja skola via vår e-tjänst. Kontakta den centrala skolplaceringsenheten för information om hur du ansöker om skolplats.

Profilskolor

Vissa kommunala profilskolor har egna regler för antagning. Kontakta den skola du är intresserad av för att se hur det fungerar där. Malmö stads profilskolor är:

- Malmö Idrottsgrundskola (årskurs 7-9)
- Linnésolan, fotbollsklasserna (årskurs 7-9)
- Augustenborgsskolan, musikklasserna (årskurs 7-9)
- Malmö International School (årskurs 0-9)
- Dammfriskolan, spetsutbildning i matematik (årskurs 7-9)
- Söderkullaskolan, spetsutbildning i engelska (årskurs 7-9)

Det finns också skolor som enbart är inriktade mot elever i behov av särskilt stöd.

Ansökan till en fristående skola

Vill du att ditt barn ska gå på en fristående skola, en så kallad friskola, måste du själv kontakta den skola du är intresserad av för att ansöka om plats. Friskolorna har egna regler för antagning, till exempel kötid. Kontakta skolan du är intresserad av för att få veta hur det fungerar där.

Om ditt barn fått skolplats på en fristående skola och du inte önskar delta i skolvalet för de kommunala grundskolorna kan du välja att avstå skolvalet. Du gör det genom att logga in i e-tjänsten och välja "Avstå skolvalet".

Läs mer

[Hitta & jämför grundskolor](#)
[Jämför skolor på Välja skola](#), Skolverkets webbplats
[Jämför skolor på Utbildningsinfo.se](#)

Bilaga 3: Göteborg

[Länk till sidan](#)

[Logga in](#)

[Teckenspråk](#) [Suomeksi](#) [Other languages](#) [E-tjänster och blanketter](#) [Nyheter och press](#) [Jämför service](#)

Sök

[/](#) [Förskola och utbildning](#) / [Grundskola och grundskola](#) / [Så fungerar grundskolan](#) / [Välja, byta skola](#)

Välja, byta skola

[Lyssna](#)

Här kan du läsa om hur du gör om du vill byta skola och ansöka till en ny skola. Informationen gäller både elever som redan går i skola i Göteborg och elever som flyttar hit från en annan kommun.

Innehåll på denna sida

[Välja, byta skola i din stadsdel](#)

[Så fungerar skolvalet](#)

[Ska du ansöka om plats i förskoleklass?](#)

[Hitta grundskolor](#)

[Tietoa Suomeksi/Information på finska](#)

[Kontakta Göteborgs Stad](#)

[Relaterad information](#)

Välja, byta skola i din stadsdel

Välj stadsdel

Hur du gör för att ansöka om plats på en skola kan skilja sig åt mellan stadsdelarna. För mer information välj den stadsdelsförvaltning som skolan tillhör.

[Vilken stadsdelsförvaltning tillhör gatan?](#)

Så fungerar skolvalet

Det fria skolvalet innebär att du som vårdnadshavare har rätt att önska vilken skola ditt barn ska gå i. Barnet är inte garanterad plats på den skola du väljer. Det beror på hur många som söker till just den skolan. Om barnet har gått i förskoleklass har han eller hon förtur till att gå kvar i den skolan även i årskurs 1.

Om du inte har några särskilda önskemål får du ett erbjudande om plats i den skola barnet har gått i förskoleklass. Om barnet inte har gått i förskoleklass och ni inte har lämnat in några önskemål får du ett erbjudande om plats i en skola på en kommunal skola, i närheten av hemmet. Du får erbjudandet inför hösten det år ditt barn fyller sju år.

Ska du ansöka om plats i förskoleklass?

Det år ditt barn fyller sex år är den garanterad plats i förskoleklass. Även om ditt barn är garanterad plats så ska du lämna in en ansökan. I ansökan lämnar du önskemål om du vill ha plats på någon särskild skola.

[Ansök till förskoleklass](#)

Hitta grundskolor

Här hittar du alla [grundskolor i Göteborg](#).

Tietoa Suomeksi/Information på finska

[+ Näin peruskoulu toimii/Så fungerar grundskolan](#)

Bilaga 4: Timrå

Timrå

Logga in | Lästast | Teckenspråk | Information på minoritetsspråk | A-O | Frågor och svar FAQ | Translate

Sök på webbplatsen

4° 4 m/s

Utbildning & förskola | Omsorg & stöd | Bygga, bo & miljö | Uppleva & göra | Trafik & infrastruktur | Näringsliv & arbete | Kommun & politik

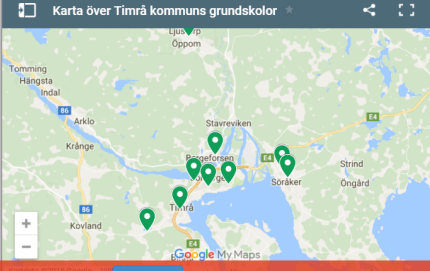
Start > Utbildning & förskola > Grundskola och fritidshem

Utbildning och förskola

- Aktuellt
- Centralkök
- Elevhälsa och särskilt stöd
- Förskola och pedagogisk omsorg
- Grundskola och fritidshem**
 - Grundskolor i Timrå
 - Grundskolor
 - Förskoleklass
 - Fritidshem
 - Läsårstider
 - Måtsedel
 - Skolskjuts
 - Bedömning och betyg
 - Modernsämmandervisning
 - Tobaksfri dag
 - Edwise
- Gymnasium
- Vuxenutbildning
- Kulturskola
- Läsårstider
- Mobbning, trygghet, säkerhet
- Modernsämmandervisning
- Olycksfallsförsäkring
- Skolskjuts
- Studie- och yrkesvägledning
- Klagomål och synpunkter
- Anvisning för överklagande av beslut i Barn- och utbildningsnämnden
- Edwise

Grundskola och fritidshem

Karta över Timrå kommuns grundskolor

> Läs mer om cookies

> Läs mer om cookies

I Timrå finns nio kommunala grundskolor. Grundskolan är obligatorisk och omfattar årskurser för alla barn i åldrarna sju till sexton år. Från och med hösten 2018 blir förskoleklass obligatorisk, vilket innebär att barn får skolplikt från höstterminen det år de fyller sex år.

Den obligatoriska skolan består av förskoleklass, grundskola och grundskolskola.

Val av skola

Från sex års ålder får ditt barn automatiskt en plats i en kommunal grundskola. Alla barn erbjuds plats på en närliggande skola enligt närhetsprincipen, men du som vårdnadshavare har rätt att välja en annan skola.

Valet av skola inom Timrå kommun görs skriftligt på [denna blankett](#).

Grundskolor i Timrå

Skolans namn	Regi	Besöksadress
Aia skola	Kommunal	Skolgränd 3
Arenaskolan	Kommunal	Sportvägen 1
Bergeforsens skola	Kommunal	Ribygatan 13
Böle skola	Kommunal	Bölevägen 8
Fägerviks skola	Kommunal	Skolgränd 4
Laggarbergs skola	Kommunal	Maskrosvägen 2785
Ljustorps skola	Kommunal	Mellberg 122
Mariedalsskolan	Kommunal	Mellangatan 1B
Soråkers skola	Kommunal	Folketshusvägen 6

Sidan uppdaterad den 9 januari 2016

Kontakta oss

Timrå kommun
Köpmangatan 14
861 82 Timrå
Växel: 060-16 31 00
Organisationsnummer: 212000-2395
Kommunhusets öppettider 08.00-16.30

Följ oss i sociala kanaler

Nu kan du följa kommunens olika verksamheter på [Facebook!](#)

RSS på www.timra.se

RSS håller dig på ett enkelt sätt uppdaterad med de senaste innehåll från www.timra.se, till exempel [nyheter](#) och [evenemang](#). När du sparar ett RSS-flöde så startar du en sorts prenumeration där rubriker från webbplatsen är det du prenumererar på.

Om webbplatsen

www.timra.se är Timrå kommuns offentliga webbplats.

[Navigera på webbplatsen](#)
[Om webbplatsen](#)
[Om cookies](#)
[Press- och informationsmaterial](#)

> Läs mer om cookies

Bilaga 5: Kumla

Utbildning och barnomsorg

- Kunskap i fokus
- Pedagogiska priset
- Förskola och barnomsorg >
- Grundskola** v
- Grundskolor >
- Fritids och fritidshem
- Val av skola
- Läsårstider, lov och ledighet
- Utflykter, skolresor
- Bedömning och betyg
- Maten i skolan
- Naturskolan
- Skoldateket
- Rastverksamhet
- Fritidsgårdar >
- John Norlandergymnasiet >
- Särskola
- Kulturskolan >
- Vuxenutbildning >
- Familjens Hus >
- Särskilda behov, extra stöd >
- Kommunens aktivitetsansvar >
- Elevhälsa >
- Mobbning, trygghet och säkerhet
- Skolskjuts
- Inneboende, inackordering
- Studie- och yrkesvägledning
- Försäkringar
- Modersmål, hemspråk
- Miljön i skolan
- Praktik i skolan
- Starta enskild verksamhet
- Klagomål
- Föräldrasamverkan
- Centralt elevråd
- Om InfoMentor

Grundskola

Välkommen till grundskolan i Kumla!

Vad är grundskola?

Grundskolan består av tio årskurser där varje läsår är uppdelat i två terminer, en hösttermin och en vårtermin.

I Sverige börjar de flesta barn i årskurs 1 på höstterminen det år de fyller 7 år. Det är också möjligt att låta barnen börja det år de fyller 6 och vid särskilda skäl vid 8 år. Från höstterminen 2018 är förskoleklassen obligatorisk.

För barn med utvecklingsstörning finns grundsärskolan som ett alternativ till grundskolan.

Utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet eleven går i skolan.

Kontaktinformation

Servicecenter
Stadshuset
Torget 1
692 80 Kumla
019-58 80 00
servicecenter@kumla.se

Relaterade e-tjänster

[Kumla kommuns e-tjänstportal](#)

Relaterad information

[InfoMentor vårdnadshavare](#)

[InfoMentor elever och personal](#)

Senast uppdaterad 2018-01-04 av System

Vid alla dina frågor

Servicecenter

019-58 80 00

servicecenter@kumla.se

Stadshuset, Torget 1

Öppettider

Mån-tors 8.00 - 17.00

Fre 8.00 - 16.00

Dag före röd dag (och
aften) 8.00 - 13.00

Bilaga 6: Alvesta

Kokningsrekommendationen i Vislanda upphävs!

06 februari 2018 - 10.50

Tidigare rekommendation om kokning av vatten för dryck och till matlagning gäller inte längre. Genomförda åtgärder har gett resultat och bakterienivåerna är nu normala.

> [Läs mer](#)

Barn & Utbildning > Grundskola

Grundskola

Alla barn mellan sex och sexton år i Sverige är skolpliktiga.

[Facebook](#) [Twitter](#) [LinkedIn](#) [Dela](#)

Grundskolan består av årskurserna F - 9.

Du får en placering för ditt barn på en grundskola nära där du bor. Det finns en valfrihet att välja annan skola i kommunen, under förutsättning att det finns plats och inga andra organisatoriska hinder finns. Vid val av annan skola får man ordna och bekosta transporten till skolan själv.

Norr

[Mohedaskolan F-9](#) (Moheda)

Alvesta

[Grönkullaskolan F-6](#) (Alvesta)

[Hagaskolan 7-9](#) (Alvesta)

[Prästängsskolan F-6](#) (Alvesta)

[Hjortsbergaskolan F-6](#) (Hjortsberga)

[Alvesta särskola](#) (Alvesta)

Söder

[Vislandaskolan F-9](#) (Vislanda)

[Skatelövsskolan F-6](#) (Grimslov)

Kontakta webbsvarig webbsvarig@alvesta.se

Senast uppdaterad - 05 januari 2018

Grundskola
Alvesta särskola
Hagaskolan
Grönkullaskolan
Hjortsbergaskolan
Mohedaskolan
Prästängsskolan
Skatelövsskolan
Vislandaskolan
Elev-datorer
Måltider i skolan
SchoolSoft
Skolskjuts
Förskoleklass
Alvesta Resursskola
SYV
Modersmål
Sammanhållen journalföring
Friskolor Alvesta kommun
Synpunkter och klagomål

Kontakt

Grönkullaskolan
Tfn. 0472-153 59

Hagaskolan
Tfn. 0472-155 42

Hjortsbergaskolan
Tfn. 0472-59 56 90

Mohedaskolan
Tfn. 0472-59 56 10

Prästängsskolan
Tfn. 0472-154 22

Skatelövsskolan
Tfn. 0470-75 01 60

Vislandaskolan
Tfn. 0472-345 20

Verksamhetschef
Kennert Svensson
Tfn. 0472-150 77
E-post

Verksamhetschef
Fredrik Wärn
Tfn. 0472-155 30

E-post

Studie- och yrkesvägledare
Linda Widetoft
Tel. 0472-15364

Bilaga 7: Överkalix

♥ Hitta snabbt

☎ Kontakt

🔊 Lyssnafunktion

🌐 Translate

📰 Press

🔍 Sök

Kommun

Utbildning

Omsorg

Näringsliv

Upplev

Grundskola

I den kommunala grundskoleverksamheten ingår förskoleklass, årskurs 1-9 samt fritidshem.

Start / Utbildning / Grundskola

🔊 Lyssna

Grundskolan omfattar årskurs 1-9. Barnen börjar i regel första klass vid sju års ålder, men du kan även låta ditt barn börja i den kommunala grundskolan vid 6 års ålder. Kontakta i så fall rektor Åsa Jakobsson för närmare information.

Förskoleklass är en egen skolform inom grundskolan. Från och med höstterminen då ditt barn fyller sex år kan barnet börja i förskoleklass. Verksamheten är frivillig och avgiftsfri och omfattar upp till 25 timmar per vecka.

Före och efter skolan finns **skolbarnomsorg**, fritids, för barn som är 6-12 år.

Barn i Sverige har **skolplikt** från sju års ålder.

I Överkalix finns även en friskola, [Överkalix Friskola](#)

Lunchmeny

[Lunchmeny vt 18.pdf](#)

[vegetarisk lunchmeny vt 18.pdf](#)

Läsårsplan

[Läsårsplan 2017-2018](#)

Skolförsäkring

[Försäkring2018.pdf](#)

Överkalix Friskola

[Överkalix Friskola](#)

🗨 Kontakt

Utbildning

Nyheter, forum och föräldramöten

Styrdokument

Barn- och Utbildningsnämnden

Förskola

Förskoleklass

Grundskola

Skolrestaurangen

Strandskolan

Åkerskolan

Läsårsschema

Skolskjuts

Jämförelser

Lunchmeny

Försäkring

Forum för samråd

Fritidshem

Gymnasieskola

Vuxenutbildning och SFI

Universitetsstudier på distans

Elevhälsa

Skolbibliotek

Studie- & yrkesvägledning

Skolkontor

Schoolsoft

Synpunkter och klagomål

Försäkring

Överkalix Kulturskola

Bilaga 8: Vansbro

[Translate page](#) [Aktivera talande Webb](#) [Dala-Järna](#)

Vansbro kommun

[Snabbänkar](#)

- Bibliotekskatalogen
- Bankettier
- Innehållsöversikt
- Matsedel herrgårdsstaden
- Matsedel äldreområden
- RSS
- Skolmålsmeny

Invånare
Information för dig som bor i kommunen

Näringsliv
Får du jobb i Vansbro eller vill starta företag?

Turism
Får du som besöker kommunen eller är turist?

Organisation
Om kommunen och dess politiska organisationen

Startsida > [Invånare](#) > Utbildning, kultur och fritid > Grundskola

Grundskola

Skolorna i Vansbro kommun är lärande och växande miljöer med en tydlig inriktning på goda kunskaper där alla lika värde och unika gåvor respekteras och främjas.

Organisation
Grundskolans verksamhet är indelad i rektorsområden enligt nedan:

Vansbro och Äppelbo
Parksolan F-3 med tillhörande fritidshem.
Berghedens skola F-6 med tillhörande fritidshem.

Smedbergsskolan
Smedbergsskolan 4-9 med tillhörande fritidshem, samt fritidsgården Tandtrollet.

Dala-Järna och Nås
Myrbacka skola 4-6, fritidshemmet Myrstacken, Nederberg skola F-3 med tillhörande fritidshem.

Elevhälsan
Skolsköterskor, skolläkare, skolkuratorer och specialpedagoger.

Kontakt

Nederberg skola och Myrbacka skola
Rektor
Susanne Kock
Telefon: 0281-753 40
E-post

Bergheden och Parksolan
Rektor
Mona Ahredsson
Telefon: 0281-751 39
E-post

Smedbergsskolan
Rektor
Camilla Andersson
Telefon: 0281-751 04
E-post

Ladda ner

- Ansökan skolskjuts (50KB)
- Tillställ skolskjuts LA1718 (450KB)
- Arbetsplan för Samverkan mellan skola och arbetsliv.pdf (1050KB)
- Handlingsplan för projektet "Skapande skola" (1100KB)

SKAPANDE SKOLA

Projektet "Skapande skola"

I den ordinarie undervisningen förekommer samarbete i många av skolans ämnen med det lokala kommunbiblioteket och dess filialer. Tematiska samarbeten med lokala kulturutövare förekommer från och till. Historiskt har i kommunen bedrivits förskoleverksamhet med en obligatorisk kulturskola, som dock pga sviktande ekonomiska resurser lades ner för några år sedan.

Projektet "Skapande skola" skulle kunna återuppliva en del av den kultursatsning som denna förskoleverksamhet stod för, i ett engagemang av drama-, bild- och musik/danspedagog som stödjare för lärare i ordinarie undervisningen.

-> Läs vår handlingsplan (se länk i högerspalten)
-> Läs mer om projektet på Kulturrådets web

Senast uppdaterad: **15 november 2017**
Uppdaterad av: Elisabeth Svensson
Informationsansvarig: Assistent

Lediga jobb

Dala Vatten och Avfall AB

LEVA I DALARNA

Vansbro kommun, Norra Allégatan 30, 790 50 Vansbro
Tel: 0281-750 00, fax: 0281-750 30

Om webbplatsen
e-post: vansbro.kommun@vansbro.se

Redaktörer - Webmail

Bilaga 9: Ovanåker

Startsida » Utbildning och barnomsorg

Större textstorlek Skriv ut Kontakt

Grundskolor, förskoleklass och sarskola

Alla barn blir skolpliktiga när de fyller sju år. Om du som förälder önskar kan barnen få börja skolan redan när de är sex år. Kommunen är skyldig att anordna plats för alla sexåringar i förskoleklass.

Till den obligatoriska skolan räknas grundskolan, sameskolan, specialsolan och obligatoriska sarskolan. Undervisningen är obligatorisk och avgiftsfri. Vanligen har föräldrar inte heller kostnader för t.ex. läromedel, skolmåltider, hälsovård och skolskjuts.

Alfta grundskoleområde

- Alftaskolan F-6
- Alftaskolan 7-9
- Runemoskolan F-6
- Viksjöfors skola F-6

Edsbyns grundskoleområde

- Celsiuskolan F-6
- Celsiuskolan 7-9
- Knåda skola F-6
- Lillboskolan F-6
- Rotebergs skola F-6
- Södra skolan

Välja grundskola

Ert barn tillhör den kommunala skola som ligger närmast folkbokföringsadressen i det fastställda upptagningsområdet. Om du vill byta skola för ditt barn går det bra under hela året så länge det inte får orimliga organisatoriska och ekonomiska följder. Ett skolbyte kan dock innebära att ditt barn tappar rätten till skolskjuts.

Kontakta rektorn på den skola du vill att ditt barn ska byta till. Det är sen rektorn på den skola du söker till som fattar beslut om det finns plats för ditt barn.

Jämför grundskolorna i Ovanåkers kommun

Sarskola

Vår sarskola är idag integrerad på våra förskolor och grundskolor. All gymnasiesarskola hänvisas för närvarande till Höghammar i Bollnäs.

Kontakt

Alfta rektorsexpedition

Isabel Berggren
Skoladministratör
Tfn 0271-572 50
E-post isabel.berggren@ovanaker.se

Skoladministratör

Birgitta Aronsson
Tfn 0271-572 50
Tfn 072-518 48 10
E-post birgitta.aronsson@ovanaker.se

Edsbyns rektorsexpedition

Susanne Svedberg
Skoladministratör
Tfn 0271-571 80
E-post susanne.svedberg@ovanaker.se

Sarskola

Berit Hammarström
Tfn 0271-572 24
Mobil 073-270 69 17
E-post berit.hammarstrom@ovanaker.se

Senast uppdaterad 2017-11-10 11:15

Grundskolor, förskoleklass och sarskola

Alftaskolan F-6	+
Alftaskolan 7-9	+
Celsiuskolan F-6	+
Celsiuskolan 7-9	+
Knåda skola	+
Lillboskolan	+
Runemoskolan	+
Rotebergs skola	+
Södra skolan	+
Viksjöfors skola	+
Skolmatsedlar	+
Läsårstider och lov	
IUP och skriftliga omdömen	
Jämför skolor	
Ovanåkers föräldrakraft	
Skolskjuts	
Elevantal	

Relaterade sidor

Skolverkets lagar och förordningar för grundskolan

Läroplaner och kursplaner för grundskoleutbildning

Tryck till om sidan

Tryck till om sidan

Tryck till om sidan

Tryck till om sidan

Kontakt

Ovanåkers kommun
Långgatan 24
828 80 Edsbyn
Tfn. växel 0271-570 00
E-post kommun@ovanaker.se

Felanmälan
Klagomål och synpunkter
Press

Hitta snabbt

Om webbplatsen och cookies
Hitta politiker
Webbplatskarta
Inloggning för redaktörer

Följ oss

Facebook
Youtube
Prenumerera
Fler sätt att följa oss

Hälsingland

Bollnäs
Hudiksvall
Ljusdal
Nordanstig
Söderhamn
Hälsingerådet

Tryck till om sidan

Bilaga 10: Resultat från ACheckers tillgänglighetstest

Stockholm:

Kända problem (3)	Möjliga problem (368)
<ul style="list-style-type: none">• Symboler som fungerar som länkar till exempelvis lyssna-funktioner saknar alt-texter.	<ul style="list-style-type: none">• För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt.• Navigering med tangentbord.• Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall.

Malmö:

Möjliga problem (232)
<ul style="list-style-type: none">• Bilder innehåller text med för låg kontrast.• Navigering med tangentbord.• Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall.• Rubriker saknar hierarkisk html-kodning• Brister i hur konsekvent navigeringen är.

Göteborg:

Kända problem (2)	Möjliga problem (704)
<ul style="list-style-type: none">• Två länkar saknar beskrivande text.	<ul style="list-style-type: none">• Navigering med tangentbord.• Alt-texter stämmer inte.• För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt.• Ingen hjälp om man gjort ett misstag.• Brister i hur konsekvent navigeringen

	<p>är.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall.
--	---

Timrå:

Kända problem (17)	Möjliga problem (318)
<ul style="list-style-type: none"> • Bilder som fungerar som länkar saknar alt-texter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alt-text matchar inte bilden. • För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt. • Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall. • Bilder innehåller text med för låg kontrast.

Kumla:

Kända problem (7)	Möjliga problem (427)
<ul style="list-style-type: none"> • Bilder saknar alt-tex. 	<ul style="list-style-type: none"> • För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt. • Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall. • Brister i hur konsekvent navigeringen är. • Ingen hjälp om man gjort ett misstag.

Alvesta:

Kända problem (21)	Möjliga problem (2292)
<ul style="list-style-type: none">• Bilder som fungerar som länkar saknar alt-texter.• För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt.	<ul style="list-style-type: none">• Bilder innehåller text som inte finns med i alt-texten.• Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall.• Länkar saknar meningsfulla titlar och beskrivningar.• Brister i hur konsekvent navigeringen är.

Överkalix:

Kända problem (4)	Möjliga problem (888)
<ul style="list-style-type: none">• Kan ej anpassas för att exempelvis få enklare layout utan att information faller bort.• Felaktigt html-kodad rubrik.	<ul style="list-style-type: none">• För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt.• Bilder innehåller text med för låg kontrast.• Bilder innehåller text som inte finns med i alt-texten.• Navigering med tangentbord.• Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall.

Vansbro:

Kända problem (7)	Möjliga problem (238)
<ul style="list-style-type: none">• Bilder och länkar saknar tydlig alt-text.	<ul style="list-style-type: none">• För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt.• Bilder innehåller text med dålig kontrast.

	<ul style="list-style-type: none"> • Bilder innehålla text som inte finns med i alt-texten.
--	--

Ovanåker:

Kända problem (16)	Möjliga problem (303)
<ul style="list-style-type: none"> • Texter saknar beskrivande alt-text. 	<ul style="list-style-type: none"> • För- och bakgrund i bilder och texter är inte tillräckligt distinkt. • Navigering med tangentbord. • Blinkande bilder som kan orsaka epilepsi-anfall. • Länkar saknar tydlig beskrivning.